

Id. Markó Károly: Jézus Pétert az anyaszentegyház fejévé teszi.

A MŰCSARNOK GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Zichy István, Kubinyi Sándor, kőrajzban Körösfői Aladár, Nagy Sándor, Glatz Oszkár, Paczka Cornélia.

A víz- és pasztellfestők egyesülete számos művel jelentkezett. A legkiválóbbak Poll Hugó, Tull Odón, Katona, Goth, Keményffy Jenő, Székely Andor, Boemm Ritta, Nádler Róbert, Edvi Illés Aladár és Mendlik Oszkár.

Mátó feltűnést kelt báró Mednyánszky László természet utáni rajztanulmányai, melyeket bizton sorolhatunk a legkitűnőbb külföldi művek mellé, sőt vannak művei, melyek forma- és ritmus-érzék dolgában a japánokéval hasonlíthatók össze. A szén- és krétarajzok sorozatában nagyobb méretű kartonokkal kitűnően van képviselve Stein János. Jeles alkotásai a köztemetői árkádok egyik kupoláját díszítik s az 'utolsó ítéletet' ábrázolják.

Közel háromszáz számmal mesés élvezetet nyújt a figyelmesen tanulmányozó műbarátnak Becker Béla gyűjteménye. Amerikaiak, britek, francziák, hollandok, németek, osztrákok kiváló alkotásokkal szerepelnek, sajnos, hogy a gyűjtemény magyar művészei nincsenek kiállítva. A művek legnagyobb része rézkarc, nagy körültekintéssel, a műfaj alapos ismeretével s a műélvező finom érzékével válogatva össze, jó részben mindama legkitűnőbb mesterektől, kiknek sorozatában a fényes nevek váltják föl egymást: Wistler, East, Brangvyn stb. az angolok közül, míg a francziák közül Millet, Manet, Raffaely, Steinlen, Fantin-Latour stb. A csekély számú hollandusok mind jelentős nevek: Bauer, Jongkind, Storm, úgyszintén a németek közül: Menzel, Klinger, Stuck, Libermann. A nemzetközi csoportban, hol Európa kulturáncái sorakoznak egymás mellé, az elsőbbséget a japán gyűjtemény vívja ki. Művészetük a legteljesebb szimbolizmus, de oly exact és a természet ritmikus megjelenését nyomon követő formaérzékkel, mely bálmalta éjt a legszigorúbb bírálót is. Színeik finom összhangja csodás s kifejezési képességük lebilincsel még olyant is, ki előtt a színek s a formák e nyelvezete ismeretlen. Érzésük közvetlen, naiv és friss, előadási módjuk szédületesen virtuóz, de elrejtve egy önmagából folyó előadás könnyed leple alatt. A 'kekimonók' csoportjában legnagyobb mesterek vannak képviselve. Hokuszai (1760—1849), 'A meggyilkolt asszony', 'Vadászok lesén', 'A remete', Horoshige (1786—1858) 'Folyópart Tokióban', Mironobu (1643—1715) 'Az olvasmány' című rajzai a legkiválóbbak között.

Az angol művészek színe-java represszív jellegű csoportban van képviselve a kiállítás. A manapság működő művészek mellett találjuk a múlt század huszas-harmincas éveinek művészeit. Vízfestmény, pasztell, szénrajz, rézkarc s az illusztratív eljárások több faja

van képviselve az angol gyűjteményben. Mély érzés, alapos tanulmány, nagy rajztudás és tökéletes technikai készség minden eljárás módjában jellemzik az angol művészeket.

A francia csoport csak igen hűzagosan s mintegy ötletszerűleg összeállítva jellemzi a francia grafikai művészetet. Sőt vannak nagy számban oly jelentéktelen művek is egyes nevesebb művészekről, melyeknek kiállítása nem emeli hírnevüket. Az elhalt nagyok közül méltóan vannak azonban képviselve Corot, Daubigny, Millet és Rousseau.

A németek két csoportból álló gyűjteménye kevésbé érdekes, sok közte a meglehetősen közepes s unalmas munka. Eradatiség, egyéniség, egy pár vezető, nagyobb művész leszámítva, alig található. Egyik legnagyobb mestere, a berlini Menzel Adolf négy ezerharminc rajza az ő e nemből kifejtett bámulatos művészetéről tesz tanúságot. Viszont Lenbach két kemény papírra festett olajarczképével a tempera-festés tompa hatását éri el. Rajzokkal szerepel Stuck, a nagynevű Böcklin, Liebermann, Thoma, valamint több neves illusztrátor, köztük a híres lipcei rézkarczó és szobrász, Klinger.

A hollandusoknál a nálunk is jól ismert nagymester, Bosboom finom hatású vízfestményeivel áll a gyűjtemény élén. A teljes nagy művészi készség mellett komoly, átható tanulmány s a legfinomabb tónusérvzés jellemzi előnyösen a hollandi művészetet.

Kiseb és jelentőségű a németekével majdnem egyenrangú gyűjteménnyel vannak képviselve a dánok. Itt-ott akadni érdekesebb jelenségre köztük, de nagyban és egészben a csendes hétköznapiág jellemzi e csoportot.

Az olaszokat kiváló mesterek képviselik, mint a néhai Favretto, a legnagyobb modern velencei festőművész, mellette Rossa Silvia, s a milánóiak híres aquarellistája, Sala Paolo.

Néhány finn s két orosz (az egyik festőnő) alig-alig kellenek érdeklődést, míg a Lajtán túlról osztrák szomszédaink három nagynevű mestert mondanak magukénak: Pettenkoffen Ágostot, Thoren Ottót s Segantini Giovanni.

K-ny Ő-n.

A NAGY ÜVEGHÁZ...

A nagy üvegház az én palotám,
Ha vihar jár az életem felett,
A nagy üvegház szomorú csöndjébe
Odaviszem én beteg szívemet.

A nagy üvegház dús virágai
Fehérek mind: liljomok, iriszek
És őszi rózsák, nagy, sápadt virágok,
Fehérek, mint a szép, megölt szívek!

Valamikor künn nyíltak a szabadban,
Hol a nagy élet forró szele jár,
Napot imádtak és holdat csodáltak,
De e tavasznak régen vége már!

Bevittem őket a nagy üvegházba,
Mert kora dértől ezüstöseek ők,
Mert keső könnyek harmatában áztak
S meghaltak volna időnap előtt.

Most élnek, árván, betegen, de élnek,
Üvegház áldott csöndjében nyitók,
Fehér virágok, haladó virágok:
Magányos álmok, bús illúziók!

Suhász Gyula.

RICHÁRD.

Koravén, könnyes volt az alkony,
A rengő vashidakon át
Zúgtak az őszi harsonák.
Beléptem a homályos ajtón.
A bolt csendes volt és setét;
Benn bús anyóka üldögélt,
Köhécselt s ringó sárga drótra
Lankadt rózsákat kötözött,
Fakó, vén vázái között
Halkan köszöntött, régi módra.

Mért mentem be, nem is tudom.
Lágy rózsák közt kúszott az ujjam,
Csuklóm csókolta szomorúan
Sok illatos, meleg szírom.
S elindultam velük az éjbe;
Hová? ... nem tudták ők se, én se,
Az utcákra leszállt a köd.
Csak mentem s elmémben csak az járt,
Hogy tegnap este, ép ilyen tájt
Szegény Richárd mellébe lótt.

Egy tárt kapu palota mellett
Nagy bútorokosi vesztegelt,
Késő költőzködők czipeltek
Puha, öblös karszékeket.
Fenn négy fehér ablak világot
S a zuzmarás kocsis reám szólt:
'Jó meleg lehet odafenn ...'
Mosolyogtam s fázott az ajkam,
Ó hol vár a nagy alkonyatban
Én rák is tűzhely, Istenem ...

S eszembe tűnt egy régi este,
Kis fizkók voltunk én s Richárd;
Úgy volt, hogy mennem kellett messze,
Járni idegen iskolát.
Kis ladámon a hosszú éjben
Zokogtam a bús lámpafényen,
Richárd vigasztalt: 'Ej, számár ...'
S elvont szájjal mőkázni kezdett,
Könnyező is nevetnem kellett,
Ó jaj, halott már az a száj ...

S belémarkoltam a csokorba,
Mely ujjaim közt reszketett,
A sok meleg, lágy levelet
A szél lázas arcomra szórta.
S kábult szemem sok össze-vissza
Képet látott: illatos, tiszta
Ágyat s zűnmögő szamovárt ...
Sirtam ... s elmémben egyre az járt,
Hogy tegnap este, ép ilyentájt,
Mellébe lótt szegény Richárd ...

Tóth Árpád.

MÁRKUS.

Elbeszélés. — Irta Móricz Zsigmond.

Márkus, az öreg harangozó nyugve, két lábra
sántítva jött be a templomkülséért.
— Mi baj, atyus? — kérdezte a kis eseléd,
a ki früstökhöz terített s nem érezte a térdé-
gel van, hogy odakint börtis, csatakos téli reg-
gel van.

— Mi? — morgott az öreg, — az, hogy
nem lány az anyám.

Beharangozott. A tanító elmondta a kurta
szombat reggeli könyörgést, az iskolás pulyák
elfújták, hogy: «Ki hívta az éjszakát elő?», s
Márkus bátya kinoszogatta a két-három vén-
asszonyt. Vitte a kulcsot a szegre s ő maga
ment dolgára. Megrakta a tüzet a bibliotheká-
ban, a hol egy ódon nagy kandalló állott,
még tán a reformáció idejéből való.

Azzal lekuporodott a kandalló tövébe egy
kis székre, az az ő helye, s bűnk eresztette
a fejét, az az ő dolga.

Már jó meleg volt a szoba, mikor a nagy-
tisztelű esperes úr bedöcögött. Erősen szu-
szogott az öreg úr, egyet-kettőt krárogott s
megkérdezte, mint tegnap, meg azelőtt, meg
annakelőtte mindennap:

— No Márkus, hány hét a világ?

Az egyháziharangozó felzihelzködött a
papja előtt, jóreggelt kívánt s szint vallott
nagy mogorván.

— Hány hét, nagytisztelű uram? Mával
is több!

Az agg pap belesüppedt a feneketlen bőr
karosszékebe, elővette a pipáját, megtömté a
szitából dohánnyal, rágyújtott a parázsaszal,
a mit Márkus hozott a kandallóból, szippant-
ott egy párat s azt mondta:

— Tán kevesebb, Márkus.

A harangozó, a ki már visszatelepedett a
helyére, izgatott lett, megmozdult. Egyet csosz-
szantott a lábával. Köhintett. Szuszogott. Ki-
vette zsebéből a kormos cseréppipáját, meg-
kotorgatta a kisujjával s visszadugta a zse-
bébe. Aztán elővette a tűzkaparót, belepiszkált
a kandallóba, a hol hatalmas fahasábok égtek
s erre izgatottan szikrázott, szerzegett és sirt
az égő fa is. Végre megnyugodott, lecsendesed-
ett az öreg, elvárta, míg a pap az újságot
föltépi, széttergeti, s nagy pápaszemén át
beletemetkezik. Mikor már nem volt egyéb
nesz, csak az óra kattogása, meg néha-néha
az újság suhogó zizzenése, szót eresztett.

— Bizony több. Mán sok is a hét, nagy-
tisztelű uram.

A pap leereszté az újságot, a mely bizony
nem nagyon érdekelte. A szemüveg fölött
kibámult az ablakon. Gyöngye, szomorkás lágy-
ság csúszott szét ernyedt vonásain s örökké
nedves szürke szemében ónos lett az élet-
kedv színe. Pedig hej, de hatalmasan villogott
egykor. Be vígan, be mutatós lánggal! Las-
san lomha fűtbodort eresztett ki.

— Igaza van, Márkus ... Igaza, csak ne
mondaná! ...

Újra csönd lett. A nyugalmas, meleg szobá-
ban ott ült a jó Isten két kifáradt öreg cse-
lédje. Nagy dolog a fáradt öregség, munkás,
harezos élet után is. Hát még annak, a ki
egész életében csak pihent ...

— Hát kend mért nem tőt rá! — mordult
fel egyszer a pap.

Márkus felállott. Szó nélkül a dohányszita-
hoz czagmögött s megtöltötte háromkraj-
czáros moeskos cseréppipáját. A zsebében is
ott van ugyan a teli zacskó, s épen ezzel az
dohánnyal tömve, mert a paptól dohány du-
kál neki a vágásért. De hát csak nem bolond,
hogy a 'magából' töltön, mikor vendégség-
ben van.

S a két pipa diskurált helyettük. Az espe-
res puppogva szipakolt, a harangozó kurta
meggyapipaszára szortyogott.

Derekáig beleette magát az agg pap a lepe-
dönyi újságjába, aztán visszatért az előbbi
témára s kibökte a borostyán szopóká mellől.

— Tegyen róla, Márkus. Tegyen róla. Fia-
laltisa meg magát. Kevesbitse meg a heteit.
Vén majszter.— Hát von annak módja, — törülte két-
felé a bajszát a vén szolga.

— Ki vele. Csak ki vele. Halljuk.

— Penzióba kék menni ... Ideje vón már
kiváltani ...

A pap csöndesen leeresztette az újságját s
a megkopott üvegek mögöl odarebben a szeme
vén társára. Bizonytalan koválygással, mint a
kivénült holló keringése. Értetlenül bámult.

— Nem bírom már, nagytisztelű uram.
Magas a torony teteje! ... Sok a járás. Az
adószedés. A népekkel se bírok már úgy. Jó
vón mán megnyugodni.

— Van kelmednek esze, Márkus.

Brocky Károly: Női tanulmányfejt.

Barabás Miklós: Művésznő.

A MŰCSARNOK GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Az öreg harangozó megsodorta bajszát, a
mitől az nem lett nyalkább. A pap folytatta:
— Csak azt mondja meg kend, hon az a
penzió? Mert mit ér a nyugalom nyugdíj
nélkül.

— Biz a mennél kevesebbet.
— Nohát. Vén bolond. Hol az istenfénjébe
szedte az ilyet? Hol az áldásba van harango-
zónak nyugdíja? Papnak sincs. Jó magam tán
nem mentem vóna már régen. De hova? Ta-
risznyát a nyakamba? Kódolni? Így gondolta
kend?

— Nem egészen, nagytisztelű uram. Mer
én csak azt gondoltam, hogy ha vóna vala-
hon egy jólékú ember, a ki aszondaná, hogy:
ihon e', ennyi meg ennyi pénz; aztán én fel-
ajállom az anyaszentegyháznak; hogy annak
a kamatját nyugdíjnak fizessék a harangozó-
nak; mer' a megérdemli annyi ékteleen töre-
kedésért, sokféle türom-szenvedemért, az Úr-
isten ő szent felségének harangok által való
dicsőreséért. Hát mondok, úgy vélekszek, hogy
a szent egyháznak, meg az eklézsiának azt el
kell fogadnia.

— Azt el. Azt jól gondolta kend.
— És osztán a penziót ki kell adnia.
— Ki azt, persze hogy ki.
— Nohát.

— Nohát, vén számár. Hol van olyan em-
ber, a ki kendnek a szép szeméért ilyen fun-
dációt tegyen? Az még nem született meg.

— Hátha, — vetette oda ravaszul Márkus,
hunyorri szemmel.

A papnak még a pipa is kibukott a szá-
jából.

— Kibolond az?

— Én vónék.

Hosszú, nagy csönd lett. A pap újra a pipá-
hoz folyamodott s idegesen bubogtatta az apró
fűstfellegeket. Ezek nagysokára nőni, nyúlmi
kezdtek, míg végre elértek rendes formájukat.
Akkor aztán megszólalt a pap:

— Van esze kendnek, van esze, Márkus.

A harangozó somolygott, de csak úgy be-
felé. Nagy ártatlanul kezdett megnyilatkozni.

— Nagytisztelű uram, mán mi régen meg-
hánytuk-vetettük a mi anyjukommal, hogy mi-
vel gyerekkünk nincs, de még atyafiságunk sincs,
inkább mint hogy idegen prédakézre jusson,
az eklézsiának hagyjuk, a mi kicsink van.
Onnan szereztek, térüljön vissza oda. Mán
meg is nyugodtunk, belegyőzdötünk, írást akar-
tunk csinálni, mikor rám jött az az én régi
rosz köszvényem. Ezt nem lehet kikúrálni. Ez
elvisz, mer ez visz el. E miatt tanáltam ki,
hogy be kár, hogy nem lehet az egyháznak
kiváltani. Már rég itt hagytam vón a nagy
állást, de sajnállottam, de fáj a szívem a sok
szép fizetésért. Minden hónapba 16 frt. Nagy
vesztéség, ha elmúlik. Osztán megbeszéltek
az asszonyfeleségemmel, hogy jobb lesz, a mi
kis pénzünk van, ha életünkbe odaadjuk az
egyháznak. Minek ne élvezzem én magam a
legelső harangozó-penziót. Nálam jobban nem
szolgált rá senki, nem is fog.

A pap komolyan bólogatott.

— Oszt mennyi vón, a mit alapítványnak
szánt kend?

— Épen csak annyi, nagytisztelű uram,
hogy kiteljen belőle a fizetés a kamatjából.
Ötezer pengő! ...
Mintha ágyú durrant volna. Csönd lett a
nagy szóra. Utána Márkus folytatta:

— Úgy számítottam, hogy négy pengő száz-
tól, negyven ezertől, épen kétszáz lesz ötezer-
től. Ennyi a fizetésem most is; 16 forint min-
den hónapba.

— Hol szedte kend ezt az özön pénzt?

— Gyűlt. Meggyűlt az, ha az ember hagyja.
Jó kis jószág a tallér. Kis helyen megér, nem
kér enni és mégis fiadzik. Csak nem kell ro-
szul bánni vele. Megérzi az, hogy ki szereti
űtet; oda szívesen begyűti a pajtsait is. Ná-
lunk bizony jó doka volt, megbecsültük, ő se
volt háládatlan ... Két eselédnek kiesi kell.
Míg fiatalok voltunk, bírtuk a nélkülözést,
most meg már mi kell két öregnek. Osztán
volt mindenünk. Lakás, fűtés, kert az eklé-
zsiától, a temetőkaszálás egy tehenkét, himi-
humi moslék egy-egy malackát, a talló az
aprójszágát eltartotta. Nagytisztelű uram is
jó volt, dohánnyal, borocskával, a nagytisz-
teletű asszony sok más jóval ellátott ... A kraj-
czár az szépepeken meghűződött a zsebbe, meg
a ládafiába, a jó kis pengő forintoeszkák be-
sorjáltak a takaréki kasszájába. Mán csak a
fűzetést számítsuk, mennyire megy az tiz eszt-
endő alatt? Hát még negyvenöt alatt, mert
én húsz esztendő koromtól-óta szögállom az
eklézsiát. Igaz, akkor csak két tizes vót a fize-
tésem egy álló esztendőre, de az se ment
kocsamára. Tizből lesz a száz, százból meg az
ezres ...

A vén ember fecsegő lett. Ki kellett önteni,
a mi annyi esztendőn át felgyűlt a szívében.
A mit olyan sokszor szeretett vóna a tékozló
gazdája orra alá fűstölni; sose merte csak fél-
szóban is megmondani a véleményét. Most
aztán kivéle. S érezte, hogy szöges, foltos
csizmájával a lelkebe gázol a papjának. Tudta,
hogy az soha többet nem felejtí el neki e
mai beszédét. De csak úgy sodródott az árral;
az elégtétel napja ez!

A kis szobában csönd lett. Két öreg ült
bent az élet romjain. Kárthágó romjain. A hol
a győző is, a legyőzött is egyformán megros-
kadnak inakkal gurnyaszt.

Nyugodtan bólogattak, mint a kiszáradt ka-
tángó, a melyet már a legelső szél ki fog
törni tövéből. A két pipa, a szutykos cserép,
meg a rózsaszínű tajték, egyformán füstlögött,
ám a két vén szív érezte, hogy lezárult közös
multjuk. Soha többet nem kél újra sok elmúlt
együttlélsük órája.

És Márkus, a kehes egyházi elégedetten

Édvi Illés Aladár: Borjuk.

érezte: ezért érdemes volt élni! A nagytekin-
télyű papi személy pedig keseredve kérdezte:
érdemes volt ezért élni?

Közömbös hangon, higgadtan beszéltek meg
a részleteket. Aztán a rendes időben elkészült
a harangozó.

A pap kezét nyújtott neki.
Ez a kézfogás örökre megszüntette a régi
viszonyt. És Márkus, a hogy kidőzőgött, körül-
pillantott az ismerős tárgyakon, a melyeken
de sokat fáradt a keze. Köszönt; elkészült.
Nagy hetek következtek.

Az egész kis várost befutotta a különös ala-
pítvány híre s Márkus csordultig megtelt ke-
vély önérettel. Még az alázatosságról is meg-
feledkezett lassan.

Hogyné. Az alapítványt elfogadták, meg-
köszönték, sőt jutalmul, kitüntetésül, érdemeiért
hat százalékos szavaztak meg neki s így felé-
vel még emelték a fizetését. A pap ajánlotta.
Ezzel vett magának úri elégtételt.

Teltek a napok, múltak a hetek, egy-két
hónap is elrepült.

Új harangozót választottak s Márkus ott-
hagyta az egyházi lakást a temetőben, a maga
tulajdon házába költözött. Az is volt neki, sőt
még adósi is a polgárok közt. Nehezen fizető,
sokat restelkedő adósok.

Boldog volt az öreg, megelégedett, még a
köszvénye is múlt, mióta nem kellett torony-
lépést járni. Tele tudóval szivta az emberek
bámulatát, tiszteletét s az irigy szókat.

Míg egyszer aztán egy reggel mégis csak
beállított a papházhoz. Rendes időben, haran-
gozás után, a bibliotékába. Az új harangozó,
János, ott sürgött-forgott s nagy tisztelettel
köszöntötte, már mint neki is jötevőjét.

Nem szólt Márkus, csak állt, várt.

— Üljön le, Márkus bátyám.

Az öreg keservesen ühmögött a szóra. Hogy
ötét, mint igazán vendéget kínálják már itt.

— Köszönöm. Nem fáradtam el.

Végre kijön a pap.

— Tyhó, be ritka vendég nálunk! Mi szél
hozta erre, Márkus?

— Hát nagy tiszteletű uram, úgy esett, hogy
el kellett már egyszer jönnöm.

— Jól tette. Tötsön rá. Oszt üjön le.

A pap a régi módján letelepedett, újságot
vett elő, de Márkus csak állt tétován. A kis,
nyápicz harangozó úgy izgett-mozgott körü-
lül Márkus csak a szemével kísérte az utód-
ját s néha mormogott, nyögött a szakállába.

Végre egyedül maradtak.

— No, töltsön hát.

Márkus elővett egy pipát a zsebéből. Nem
a régit, újat, fehérét. Alázattal jól megtöm-
költe, rágyújtott s letelepedett a kisszékre.

— Beszéljen kend. Hogy szógáll az új
hivatal?

— Mán mék?

— A penzió.

— Roszúl, nagy tiszteletű uram.

— Hogy-hogy?

— Hej. Megvert az Isten, nagy tiszteletű
uram. Keményen megvert.

— No.

— Háromszorosan. Százszorosan.

— Ne beszéljen.

— Biz a pég úgy van. Felfuvalkodott ember
lett belőlem. De meg vagyon írva, hogy az
elsőből lesznek az utolsók, odaát. No, rajtam
még itt betött... Először is. Van egy pár
jóféle adósom. Eddig se szerettek fizetni, de
most oda ne menjek feljűk, mer még a pu-
lyájok is azt hajta: Minek fizessünk. Tán bo-
londok vagyunk. Hogy abból is stipendiumot
csináljon magamagának...

A pap nevetett.

— Czudar fajta. Ennyi a baja?

— E még a kisebbik... De ahhoz mit
szóljak, hogy — ki lett a helyembe. No, én
elmondhatom: öröködbe uram, pogányok jöt-
tek. Hogyné fájna az, ha ilyet ér az ember.
Hát nagy tiszteletű uram nem búsulna rajta?

— Min, Márkus? Hisz János is becsületes
ember.

— Mit ér a, ha nincs szalmája. Hiszen én
ma se cserélnék az árvával. Ez képviselje az
anyaszentegyházat? No mán csak a kell, hogy
a nagy tiszteletű úr után is egy ilyen kis görbe
papot fogjon a város. Akkor oszt elmehet a
nemes város a dicsőségével...

A pap még jobban nevetett.

— Ej, Márkus, nem fonttal, se nem röffel
mérik ma már a becsületes.

Márkus legyintett.

— No, hisz e még hagyján... De kőtekező
is. Hát olyan embernek csináltam én penziót,
a ki rá lesz szorulva! Hogy kezdtem én az
életemet? Miféle fizetéssel, és hogy kezdő ő?
És mégse elég neki... Oszt' ne fájjon az
ilyet látni?

— Az első évfolyam 4-ik számában a 25-ik lapon

Székely Árpád: Paraszttudvar.

A MŰCSARNOK GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

— Más baja nincs?

Márkus nagyon elhallgatott. Mélységes szo-
morúság ült az ábrázatára.

— Van nekem nagyobb bajom is. Itt! — s
ököllel ráütött a mellére. — Itt, nagy tiszteletű
uram. Azt mondja a lelkiismeretem: Márkus,
poltron ember vagy! Aszongya a szentírás,
hogy ha jót akarsz tenni, úgy cselekedj,
hogy ne tudja a te balkezéd, mit cselekszik
jobbkezéd. Mással tedd, a szegénnyel, a ki
rá van szorulva, és titkon. Én pedig magam-
mal tettem, a ki rá se szorultam és nyilván,
sippal, dobbal, nagy tiszteletű uram. Ől engem
az én lelkiismeretem, jobban rág, mint az
oroszlánkölyök. Azér csak azt mondom, — s
felállott a roskatag öreg nagy ünneplésség-
gel, — megvert engem az én istenem. De
megboszulom magamat magamon. Tehetném,
hogy lemondok minderről s az egyháznak ha-
gyom a fizetést, de nem teszem. Csak holtom
után maradjon rá minden fillérem, addig pedig
menjen minden úgy, a hogy indult és büntes-
sen az Isten, a hogy érdemlem...

A pap előtt furának tetszett az önsanyar-
gatásnak ez a módja. De most már nem neve-
tett, komoly arcot öltött, papi arcot. Gond-
dolkozott, mit mondjon rá. De nem volt ize
bölcs szóhoz.

— Sose törje magát, Márkus. Fűjja a füstöt.

— Ó, nagy tiszteletű uram, még a pipám is
eltört. A se esik mán jól nekem. Új pipa.

Trafika. Nem érdemes élni ezen a világon.

A papnak megesezt a szíve ennyi emberi
nyomorúságon.

— Nem kell búsulni. Jó az Isten. Van még
jó emberek kendnek, Márkus. Ott a helye ni,
csak látogasson be rendszeren. Oszt itt a szita.

A pipa is majd csak megközmásodik lassan.

— És összenézett a két öreg s a két pár szem-
met valami szívből felbugygyant meleg nedv
öntötte el. Csak néztek maguk elé; úgy, úgy,
bólogatva. Harez?... Minek a? Csönd!...

Csönd!... Béke! Most kezdeni? Mikor egy
arasz az élet? És még azt is olyan nehéz két
sánta lábom megmászni?... Hej, Uramisten,
Uramisten!

A papnak megesezt a szíve ennyi emberi
nyomorúságon.

— Nem kell búsulni. Jó az Isten. Van még
jó emberek kendnek, Márkus. Ott a helye ni,
csak látogasson be rendszeren. Oszt itt a szita.

A pipa is majd csak megközmásodik lassan.

— És összenézett a két öreg s a két pár szem-
met valami szívből felbugygyant meleg nedv
öntötte el. Csak néztek maguk elé; úgy, úgy,
bólogatva. Harez?... Minek a? Csönd!...

Csönd!... Béke! Most kezdeni? Mikor egy
arasz az élet? És még azt is olyan nehéz két
sánta lábom megmászni?... Hej, Uramisten,
Uramisten!

A papnak megesezt a szíve ennyi emberi
nyomorúságon.

— Nem kell búsulni. Jó az Isten. Van még
jó emberek kendnek, Márkus. Ott a helye ni,
csak látogasson be rendszeren. Oszt itt a szita.

A pipa is majd csak megközmásodik lassan.

— És összenézett a két öreg s a két pár szem-
met valami szívből felbugygyant meleg nedv
öntötte el. Csak néztek maguk elé; úgy, úgy,
bólogatva. Harez?... Minek a? Csönd!...

Csönd!... Béke! Most kezdeni? Mikor egy
arasz az élet? És még azt is olyan nehéz két
sánta lábom megmászni?... Hej, Uramisten,
Uramisten!

A papnak megesezt a szíve ennyi emberi
nyomorúságon.

— Nem kell búsulni. Jó az Isten. Van még
jó emberek kendnek, Márkus. Ott a helye ni,
csak látogasson be rendszeren. Oszt itt a szita.

A pipa is majd csak megközmásodik lassan.

— És összenézett a két öreg s a két pár szem-
met valami szívből felbugygyant meleg nedv
öntötte el. Csak néztek maguk elé; úgy, úgy,
bólogatva. Harez?... Minek a? Csönd!...

Csönd!... Béke! Most kezdeni? Mikor egy
arasz az élet? És még azt is olyan nehéz két
sánta lábom megmászni?... Hej, Uramisten,
Uramisten!

A papnak megesezt a szíve ennyi emberi
nyomorúságon.

— Nem kell búsulni. Jó az Isten. Van még
jó emberek kendnek, Márkus. Ott a helye ni,
csak látogasson be rendszeren. Oszt itt a szita.

A pipa is majd csak megközmásodik lassan.

— És összenézett a két öreg s a két pár szem-
met valami szívből felbugygyant meleg nedv
öntötte el. Csak néztek maguk elé; úgy, úgy,
bólogatva. Harez?... Minek a? Csönd!...

Csönd!... Béke! Most kezdeni? Mikor egy
arasz az élet? És még azt is olyan nehéz két
sánta lábom megmászni?... Hej, Uramisten,
Uramisten!

A papnak megesezt a szíve ennyi emberi
nyomorúságon.

— Nem kell búsulni. Jó az Isten. Van még
jó emberek kendnek, Márkus. Ott a helye ni,
csak látogasson be rendszeren. Oszt itt a szita.

A pipa is majd csak megközmásodik lassan.

— És összenézett a két öreg s a két pár szem-
met valami szívből felbugygyant meleg nedv
öntötte el. Csak néztek maguk elé; úgy, úgy,
bólogatva. Harez?... Minek a? Csönd!...

Csönd!... Béke! Most kezdeni? Mikor egy
arasz az élet? És még azt is olyan nehéz két
sánta lábom megmászni?... Hej, Uramisten,
Uramisten!

A papnak megesezt a szíve ennyi emberi
nyomorúságon.

— Nem kell búsulni. Jó az Isten. Van még
jó emberek kendnek, Márkus. Ott a helye ni,
csak látogasson be rendszeren. Oszt itt a szita.

A pipa is majd csak megközmásodik lassan.

— És összenézett a két öreg s a két pár szem-
met valami szívből felbugygyant meleg nedv
öntötte el. Csak néztek maguk elé; úgy, úgy,
bólogatva. Harez?... Minek a? Csönd!...

Csönd!... Béke! Most kezdeni? Mikor egy
arasz az élet? És még azt is olyan nehéz két
sánta lábom megmászni?... Hej, Uramisten,
Uramisten!

A papnak megesezt a szíve ennyi emberi
nyomorúságon.

— Nem kell búsulni. Jó az Isten. Van még
jó emberek kendnek, Márkus. Ott a helye ni,
csak látogasson be rendszeren. Oszt itt a szita.

A pipa is majd csak megközmásodik lassan.

— És összenézett a két öreg s a két pár szem-
met valami szívből felbugygyant meleg nedv
öntötte el. Csak néztek maguk elé; úgy, úgy,
bólogatva. Harez?... Minek a? Csönd!...

Csönd!... Béke! Most kezdeni? Mikor egy
arasz az élet? És még azt is olyan nehéz két
sánta lábom megmászni?... Hej, Uramisten,
Uramisten!

bukkan fel az első, a hazában működő művész
neve: «Brown», egy a Tisza című közlemény-
hez készült metszet. Mint későbbi jelzéseiből:
«Brown sc. (sculpsit)», «Braun sc.», «C. B.», «C.
Brown sc.», «Xylographische A(nstalt v(on)
C. Braun in Pest» kitűnik, a fametsző Brown
vagy Braun Károly volt, a kitől még ez
éven gróf Széchenyi István (217. l.), Szergie-
vits Menosikoff herceg (345. l.) és Deák Fe-
rencz (385. l.) arcképe jelent meg.

Az 1856-ik éven gróf Károlyi István (1. l.),
Reményi Ede (409. l.) és dr. Pólya József
(454. l.) arcképét, a Boldog újévet (9. l.) s
Pusztai jelenet (445. l.) című illusztrációkat
metszette s az 1857-ik éven Jókai Mór (77.
l.) arcképét.

Az 1854-ik évfolyam 6-ik számában a 41-ik
lapon közzölt gróf Teleki József arcképe a
«Xylographische A(nstalt) v(on) Landerer et
Heckenast» műhelyében készült.

Még ez éven feltűnik a Huszka Lajos
neve «Az avar vezér»-t (277. l.) és Szabasztol-
polt (337. l.) ábrázoló képek alatt «Huszka
sc.» és «L. Huszka sc.» jelzéssel. Huszka
szintén Pesten működött, a miről az ekkor
megjelent Téli Könyvtár czimlapján levő alá-
írása: «Metz. Huszka Lajos Pesten» tanusko-
dik. Huszka metszetei az 1856-ik évfolyam-
ban Szemiluka barlangja a Vértes hegyek kö-

Eőró Mednyánszky László: Téli tanulmány.

Mendlik Oszkár: Viharos hangulat a Bisquájai öbölben.

zött (29. l.); a képet Szöllősy Benő rajzolta;
továbbá Esztergom 1664-ben (32. l.), Kerek-
Anna templom Esztergomban és A zborói vár-
rom (297. l.), Borostyánkő (368. l.); az 1857-ik
éven Hajnik János arcképe (29. l.) és Ga-
ramvölgyi nép (65. l.) (Huszka 1857), Nagy-
váradi állandó magyar színház (408. l.), Arvai
vár (409. l.), Czigány muzikusok Erdélyben
(421. l.).

Az 1858-iki évfolyamban Ónod vára (184.
l.), Máriacelli emlékszobor (425. l.) című
illusztrációk. Jelzésük «Huszka sc.» és «L.
Huszka sc.»

Az 1856-ik évvel Rohn Alajos neve tűnik
fel, a ki mint rajzoló és metsző hosszabb
időn át állandó munkatársa volt a lapnak.
Első rajza Lonovics-Hollósy Kornélia arcké-
pe az 1856. évf. 17-ik lapján s Langrock
metszete. Jelzése «R. A.» és «Langrock sc.»
Rohn műve lehet A zeykfalvi templom (21. l.),
melynek jelzése «R.» Ő rajzolta az alkalmi la-
pokát, mint Boldog újévet, Farsang végnapjaira,
Husvét ünnepére, Pünkösd ünnepére, Pesti
medárd vásárra, Szt. István ünnepére, melyek
Brown, Riewel és Weinem metszettek. Az
1857-ik éven Az első alapkő (5. l.), Egy je-
lenet idsb báró Wesselényi Miklós életéből (25.
l.), Emléklap a királyi pár 1857-ben Pestre
bevonulása alkalmából (157. l.) című rajzok
vannak tőle s 1858-ban Lendvay emlékére
(61. l.) című lap, melyeknek jelzése «Rohn»,
«R. A.» és «A. Rohn.»

Rauscher Lajos: Széklaknai részlet.

A MŰCSARNOK GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Stein János: Utolsó ítélet.

kesegyház (17. l.), Körmöczbánya (73. l.) és Szt. István király megkeresztelése (570. l.); a következő évben Udvarhelyi Miklós (325. l.), A debreczeni tüzoltó-deákok (593. l.) és IV. Béla király visszaérkezése az országra a tatár-futás után (602. l.) című illusztrációkon «Weinem sc.» és «H. Weinem sc.» jelzéssel olvasható.

Riewel A. Don Miguel ezred (1857. évf. 32. l.) és kilátás a nógrádi várból (n. o. 457. l.), Hertel F. pedig Az aradi vértanúk (1857. évf. 56. l.) s a következő évben Lavotta János (409. l.) és Zrinyi Miklós (481. l.) arcképei alatt; az első «Riewel sc.», a második «Hertel» és «F. Hertel sc.» jelzéssel. Rohnt vagy Riewel jelenthet az «R» jelzés Suck Rózáknak az 1858. évf. 160. lapján megjelent arcképén.

Az 1858-ik évfolyamban Mátyás királynak Ferenczy által (1843.) tervezett emléke alatt «I. Mihályovics» (37. l.), Kőszeg látkepe alatt «Fischer sc.», Almási Balogh Pál arcképe alatt «A. K.» jelzés van.

A lap rajzolóit közül, a kiknek nevével találkozunk a képek, első Major István, a korszak népszerű István bácsija; rajza Kisfaludy Sándor szövege az 1856. évf. 6. lapján.

Jókai Mór rajza, a mint a kép alatt olvasható: «Vörösmarty laka Nyéken. Főmunkatársunk Jókai Mór saját rajza után.» A kép az 1856. évf. 27. lapján jelent meg; míg az 1858-ik évben néhány római síremlék rajzát közli (568. l.).

Borsodi báró Bors rajza A tamásdai csonkatorony az 1856. évf. 198. lapján.

Varsányi rajzai Surány és Dobra vára az 1856. évf. 388. és 376. lapján.

Barabás Miklósnak báró Sina Simont ábrázoló arcképe az 1857. évf. 517. lapján jelent meg; ugyanez évben Masjon I. A. emlékbilika képe alatt «F. F. del(ineavit)» aláírás a tervező Feszl Frigyes építómester nevét árulja el; a billikom mintáját Weber F. és Kramarz készítették s az öntést Schlick I. az ó-budai öntőde főnöke eszközölte. (1857. évf. 521. l.)

Az 1858. évf. Argay István rajza után egy 110 éves cigány nő képét (328. l.), Zomborytól Nagy-Körös főpíacát (580. l.) és Kallós Kálmán debreczeni rajztanár két rajzát közölte; az első Világosvár (496. l.), a másik A debreczeni tüzoltó-deákok, melyet, mint említettük, Weinem metszett. Kemény Lajos.

KIRÁLYNÉK.

Három királyné képét özönm bizonyos fájdalmas áhitattal, a milyennel a mártírok emléket őrizni szokás. Az egyiket már siratjuk, a másik kettőt még ott látjuk a trón magasságában. Sorsukat pedig annyiban tette egymáshoz hasonlóvá a végzet, hogy mindnyájuk életére egy-egy véres tragédia vetette sötét árnyékát, mintegy rettenetesen komor hátterűl

annak a fényes keretnek, a melyben életüknek le kellett játszódnia.

Erzsébet királyné már gyermekkorom óta afféle magasztos jelenség volt lellemnek, a melyről csak álmodni szokás. Ilyen érzelmekkel néztem egykor azt a lefüggönyözött vasuti kocsit, a melyről tudtam, hogy a királynét viszi Bártfára, magyar földön töltött utolsó üdülésére. Nagyon bizonytalan fogalmaim voltak a koronás asszonyról, de mindig pompásnak, büszkének gondoltam. Hiszen királyné volt!

Azután egy alkalommal hirtelen előttem állott a bártfai fényes illatos félhomályában. Oly sebesen és nesztelenül közeledett udvarhölgye kíséretében, hogy alig maradt időm az útból kitérni. A lellem mélyén megrendültem, mikor egy gyász-fekete ruhába öltözött asszony állt előttem a maga puritán egyszerűségében. A mint ruganyos, könnyed lépteivel járta az erdő útjait, nem sejtette, hogy az ábrándozók egész serege mily rajongással illeszti lépteit az ő lába nyomába, melynek gummitalpa koczkás keret alakjában látszott meg a homokos ösvényen. Szomorú zárkózottságáról legendák szövétek, melyek annál jobban összenöttek a szívünkkel, mióta oly sűrűn és oly közelről láttuk Erzsébet királynét.

Másodszor már királynői pompától környezve láttam a millenniumi ünnepségek keretében. A korona átvitele alkalmával a budai vár udvarán haladt végig az aranyveretű díszhintón. Gyász-fekete volt akkor is a ruhája, de a magyarság ünnepe kedvéért díszes és királyi. Csak arczát takarta el nagy fekete legyezővel — jóságos tekintetét akkor sem láthattuk.

Külföldi barangolásaim közben a múlt esztendőben arra készítetett valami sugallat, hogy felkeressem ama helyek egy részét, a melyekhez Erzsébet királyné emléke fűződik.

A salzburgi pályaudvaron kiszállva, a szemben levő szálloda kertjéből egy fehér szobor világitott felém. Ide állították Erzsébet királyné szobrát annak emlékéül, hogy itt lépte át egy új élet küszöbét a reményektől és sejtelmektől áthatott ifjú királyné! A bécsi Burgnak minden zugában megtaláljuk emlékét, fájdalmasat és mosolygót egyaránt. A schönbrunni kastélyt járva, a kálauzó lakáj nyomatékosan rámutatott arra a nyoszolyára, a melyen a reichstadi herceg lehellte ki ifjú életét. Nyomban hozzátette azután, hogy tulajdon e nyoszolyán álmodta mátkasága fényes álmát Stefánia, a későbbi trónörökös. Mennyi szép reménye élt és halt meg itt!

Azután a lakáj egy ablakon keresztül rámutatott egy elvadulí kertreszre. Rudolf trón-

örökös volt egykoron, mint a hogyan a királyi család mindenik tagjának a lakosztálya mellett megvan a maga külön kertje is a schönbrunni parkban. Az egész óriás terület szinte kínosan hat a versailles-i módra nyírott, katonás sorokat képező fasorokkal, a hol egyetlen levélke sem fordulhat ki a kertész által megjelölt vonalból. Csak épen a park eme kis része, a trónörökös volt kertje kivétel. Felverte a bojtortján, tele van gazzal és tüskével. Nem mer ide senki belépni.

Ettől a kálváriától menekült Erzsébet királyné oly sűrűn a genfi tó mellé. Territet csodaszép panorámája lebilincselte költői képzeletét, megnyitotta számára a feledés forrását. A parton felállított szobra is úgy ábrázolja, mint a ki álmodozón hallgatja a hullámok szavát. És mégis meg kellett látnom azt a hajóhidat, a melyen egy elvetemült kéz örökre elrabolta tőlünk. Látnom kellett a Beaurivage szálloda ama szobáját, melyet szégyennel tagad le a szállodás. A genfiek most is megrendülve tiltakoznak a legnagyobb gaztett emlékének felidézése ellen, mert Genf városának örökös szégyenfoltja marad ez, hogy épen az ő falai között kellett ennek meggesnie.

Legutoljára pedig elzarándokoltam a kapuczinusok bécsi sirboltjába. Elhaladva Mária Teréziának és családtagjainak színezüstből készült, hatalmas és művészi síremlékei mellett, mindig sötétebb lesz a sirbolt. Ott már csak sima érczkoporsókban pihennek a fejedelmi halottak, a fekete, szögletes érczladákon legfeljebb egy-egy rézpánt villan meg. Csak a reichstadi herceg koporsóján illatozik egy kicsiny ibolyacsokor, melyet valamelyik látogató vetett reája kegyeletes kézzel. És a sötét hátteret két sir világitja meg a reájuk hintett színes selyemszalagok tömegével, melyeket a kegyelet adta koszorúkról vettek le. Erzsébet királyné és Rudolf trónörökös alsuszák itt örök álmukat. Középen pedig egy széles ürsötélik, melyet a koronás férj és apa önmagának tartott fenn. Ime az asszonyi élet Golgothájának végpontja!

A második királyné Itáliának trónján ült. Margit savoyai hercegnő olasz ég alatti nevelkedett, imádta Olaszországot és egy kerőt elutasított csak azért, mert az elszakította volna hazájától. Azért ujjongva fogadta Umberto kezét, mely fölségitte az imádott ország trónjára. Érzelmek, gondolatvilága a leggyorsabbán összefort népével, melynek ajkán regék szállongtak a «bionda regina» szépségéről, jóságáról.

Minden jótékony intézménynek lelke volt,

Kuczányi Odón: Mors eques.

A MŰCSARNOK GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A RAMBOUILLET-I VADÁSZATOK.

Udvari vadászat köztársaságban! Első halálra ellenmondásnak látszik, pedig ha valahol, úgy Franciaországban igen nehéz a monarchia és republika között éles különbséget vonni. Az elméletben még csak megvalóghat a dolog, gyakorlatilag azonban alig lehetséges. A francia köztársaság — azt mondhatnók, — nem más, mint olyan monarchia, melyben republikánus etikett uralkodik. Az államfő nem születése folytán, hanem választás útján lesz azzá s nem holtá napjáiig uralkodik, hanem csupán hét esztendővel. Ezzel aztán meg is mondunk minden különbséget, mert egyébként Franciaországot ép úgy kormányozzák, mint a monarchikus birodalmakat.

A köztársaság elnöke a királyok és császárok valamennyi jogát és kötelességét örökli, s még kell hogy legyen benne az egyeduralkodó minden tulajdonsága. Nem elég tehát, hogy valaki csupán jó politikus legyen, hanem a reprezentáció művészetéhez is alaposan kell értenie, ha elnökké akar lenni.

A francia királyok és császárok hatalmas erdőségek urai voltak, mely birtokok azóta a nemzet tulajdonába mentek át, de haszonélvezetüket a köztársaság elnöke is örökölte. S mint azelőtt a koronás uralkodók, úgy most az elnök is megtartja a hagyományos udvari vadászatokat, melyeken a minisztereket, szenátorokat, főbb tisztviselőket és a hadsereg elitjét szokta vendégül látni. Vannak ezeken kívül olyan vadászatok is, melyekre hivatalosak az orosz nagyhercegek, a szerb, norvég, vagy görög király, mint a kik gyakran időznek Párisban.

Thiers, az első elnök, még inkább csak amolyan első miniszter volt, a ki a királyt távollétében helyettesíti. Ennélfogva még igen sok olyan dolgot, mely előtte az uralkodó jogkörébe tartozott, nem volt szabad megtennie. Nem mehetett hivatalos utakra s udvari vadászatokat sem rendezhetett. Ha tehát Thiers vadászott, csak mint magánember tehette, ép úgy, mint bármely más polgár.

Másképp volt már a dolog Mac Mahon alatt, a kinek a fia orleansi hercegnőt vett feleségül. Ő nyíltan megmondta, hogy a király helyettesének tekinti magát s rögtön elhagyja helyét, mihelyt az egyeduralkodó személyére nézve megállapodás történik. A megegyezés azonban késétt s a marsall jónak látta állását nagyobb fényvel övezni. Ez időből valók az első köztársasági udvari vadászatok, melyeket Rambouilletben tartottak, a hol Mac Mahon vendégei legnagyobbbrészt a royalista nemes-ség tagjai voltak.

Rambouilletben csinos vadász kastély van, mely mögött nagy park s még nagyobb erdőség terül el. Ide szokták a harmadik köztársaság elnökei vendégeiket vadászatra meghívni. Faure Felix, a ki rendes nyári székhelyt óhajtott, a szép régi kastélyt gyönyörűen be-

Sárosi Béla.

Erdőssy Béla: Loos-pocs.

A MŰCSARNOK GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Cserna Károly: A zarándok.

rendezte s minden év nyarán egy-két hónapot ott töltött, előtte és utána azonban az elnökök csupán vadászni jártak Rambouilletbe.

Az erdőben gyönyörű erdészlak áll, melynek a melléképületeken kívül hatalmas baromfiudvar is tartozik. Ebben a baromfiudvarban azonban nem közönséges tyúkok és csirék, hanem fácánok tanyáznak, melyeket az udvari vadászatokra nevel az erdész. Pár nappal a vadászat előtt kosarakba rakják s a kiszemelt vadászterületre viszik őket, a hol szabadjára eresztik a szelid állatokat. Természetes, hogy ilyen módon könnyen kerülnek aztán százával terítékre a fácánok.

A nyulak hasonlóképen odaszoknak az erdészlakba, úgy, hogy két évvel előzött, midőn a spanyol király az elnökkel Rambouilletben vadászott, minduntalan azokba a kosarakba bújtak, a melyekben előzőleg az erdőbe vitték őket. Nem a puskától félték a szelid állatok, hanem fáztak s a kosár fenekén egymás mellé bújva igen jól érezték magukat. Végre is a fülükkel fogva kellett őket a kosarakból kihajigálni s a vadászok elé terelni.

Mac Mahon utódja, Grévy, mint minden czeremóniát, az udvari vadászatokat is szívóbb gyűlölte s az ő idejében nem is látott Rambouillet vadászatot.

Sadi Carnot sem volt szenvedélyes vadász, de kénytelen-kelletlen mégis csak megtartotta a rambouillet-i napokat. Vele történt, hogy egy Brugère nevű ezredes véletlenül megsebesített, a miből azonban az ezredesnek több haszna volt, mint kára, mert fájdalomdíj fejében pár nappal később generális lett belőle. Casimir-Périer oly rövid ideig volt elnök, hogy alatta egyáltalában nem volt udvari vadászat.

A legfényesebb napokat Faure Felix alatt látta Rambouillet. Faure annyira arisztokratikus volt, hogy a royalisták szívét is megnyerte, mert benne sokan az utolsó elnököt s a királyság előkészítőjét látták. Igazán királyi vadászatok voltak az ő idejében, melyeken az etikett szigorúan uralkodott. A vendégek közül senkinek nem volt szabad előbb lőnie, mint az elnöknek. Az ő vadászatain sok külföldi uralkodó is résztvett, különösen gya-

Strobenz Frigyes: Leányfej.

Wellmann Róbert: Női arckép.

A MŰCSARNOK GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

kori vendégei voltak azonban az orosz nagyhercegek, a kik akkoriban csaknem állandóan Párisban éltek.

Faure utóda Loubet, s a most elnöklő Fallières alatt Rambouillet ismét esendesebb. A városka nem nyári színhelye többé az elnöknek s csak október és november havában lesz hangos évről-évre az erdő. Most sokkal kedélyesebbek és demokratikusabb színezetűek ezek a vadászatok, míg ismét Faurehoz hasonló elnök nem hurcolódik az Elyséebe. K. V.

ANTONIUS ÉS KLEOPATRA.

Shakespere tragédiája; előadták új betanulással a Nemzeti Színház-ban február 12-ikén.

Shakespere nagy tragédiái között, Antonius és Kleopatra nem a legjobbak sorában foglal helyet. Vonatkozik ez különösen a szerkezetre. A cselekménye esapongó, nem egyenesen a cél irányában halad, a változások szédítő gyorsasággal követik egymást, a kifejlődés folyamata olykor elakadni látszik, a cselekvésnek lényeges mozzanatai, különösen pedig a lelki elhatározások nem a szemünk látára s jobbra nem is a színen mennek végbe. A szereplők egy része — ide értve magát Antonius is — egyszerűen bejelenti a nagy elhatározást, mely lelkében keletkezett, de lelkének küzdelmeibe nem enged bepillantunk. S maga a tragikai bukás kettő ágazik, nem kicsi kárára a szükséges egységnek. Kleopátra halála szükséges folyamánya ugyan az Antoniusénak, de az Antonius halálával voltaképp egy befejezett cselekmény végéhez jutottunk s hiba, hogy ezután egy egész felvonás következik.

Akár Aristoteles szemüvegén nézzük a darabot, akár azzal a mértékkel mérjük, melyet magának Shakespere-nek legjobb műveiből állítunk egybe: mindenkép sok a kifogásolható. De azért tagadhatatlan, hogy Antonius és Kleopatra mindezek dacára is a világirodalom legérdekesebb művei közé tartozik. Tártyát a sok szeretkezésen keresztülment nőnek mindent felperzselő szerelme képezi, ha egyszer az igazi férira akadt. Az a szerelem, a mely kárhózatba viszi a férfit, a mely romlás és halál, a mely ellen-ereje teljéből küzd, a ki hálójába került, — de a melyből nincs szabadulás. Romlásba. viszi a kicsinyt, a ki

tetteiért csak a saját életével felelős, de elbuktatja a leghatalmasabbat is, a kinek életét a népek milliói érzik meg. A hálóra került hős itt Antonius.

Marcus Antoniusnak alakját Shakespere különös előszeretettel rajzolta meg. Szinte látszik rajta, hogy kedve telik benne, akár Hóvérben vagy Falconbridge-ben. Fellepteti őt Julius Caesarjában is, hol sok oly tulajdonokkal ruházta fel, melyek a Kleopatra szerelmében teljesen hiányzanak. Nagylelkűnek, királyiasságnak, hősi hősenek festi mindég. Az Antonius és Kleopatrán külön jelenetekkel szakítja meg az előadást, csakhogy fényt vetessen rá — két marokkal. Szinte Rembrandtszerű világításba helyezi. Enohbarbusnak mintha csak azért kelene Octaviushoz pártolnia s meghalnia, hogy Antonius annál inkább ragyogtathassa vele szemben a nagylelkűségét s elmondhassa az egyszerű katonai is: „Imperátorod csak Jupiter marad”. Valóban sok van benne Jupiterből, oly értelemben, a hogy a római nézte Jupiter, az isteni fenség fényességét összekapcsolva a nagy hibáknak egész sorozatával. Antonius minden nagy tulajdonsága mellett is ott van a nagy fogyatkozás, mint a hogy Caesar barátja mondja: „Benne bűn s erény egyensúlyozta egymást”.

Shakespere Antonius az akkori világhistoriának kellős közepébe állítja bele, a kinek elhatározásaitól az egész emberiség sorsa függ. Kifejezésre jut ez abban is, hogy a dráma mind a három világrészben játszik, a melyet akkor ismertek. Európa, Ázsia és Afrika a cselekvésnek színhelye. S nem kevesebb mint tíz hosszú esztendő választja el a cselekmény elejét a végétől. A darab elején mint friss újságot hozták hírül Lucius Antoniusnak fölkelését, a mi 41-ben történt Krisztus előtt, a darab pedig folytatódik még az actiumi csata után is, a mi 31-ben történt. S az események előadásában sokkal szigorúbban tartja magát a költő a történeti igazsághoz, mint bármely más művészen, a melyekben nagy szabadsággal szokta tárgyához idomítani a történetet. Itt hű marad Plutarch-hoz, a kinek munkáit nagy előszeretettel olvastatta. Tőle veszi át azt a jelenetet is, csaknem szó szerint, a midőn Menas tanácsot ad Pompejusnak, hogy szedjék fel a horgonyt, vitorlázzanak a tengerre, s öljék meg a hajón levő triumvireket. De ha az eseményeket hűen adja is elő Shakespere, a történelmi felfogásban óriási mértékben

korát. Egész a legújabb kutatásokig divatban volt, Octaviust a legdicsebb alaknak festeni, a kit méltán ruháztak fel kortársai „fenséges” ezimel „Augustus”-nak. A sok tárgyirányaló, a ki az ő és barátainak asztalánál hizott s a kik közé a kornak majdnem minden tollforgatója tartozott: mind az ő dicőségét magasztalta, mind az ő ellenségeit tiport a sárba. Az ő kora pedig véletlenül — nyomtatékkal mondjuk, hogy véletlenül — a latin irodalom fénykorával esett együvé. Magasztalóinak írásai megmaradtak az utókorra s ezeknek az írásoknak az alapján ítélték Octavius felől késő századokon át. Csak a legújabb kor historikusai hirdetik mást. S másképp nézi Octaviust Shakespere is. A hogy őt Octavius is Kleopatrán jellemzi, alig van benne a valódi nagyságnak némi nyoma. Számító kalmár elme, ravaszkodó államférfi, a ki fel tudja használni a kedvező viszonyokat és ki tudja használni az embereket. Antonius igazán mondja róla:

Philippinél, míg ő
Mint tánczos, úgy tartá a kardot, én
Verém le a zord, sápadt Cassiust;
Vesztett Brutus tőlem kapá sébét;
Ez csak hivalkodott és részt se vón
A harezban...

Shakesperének ezt a szertefolyó drámáját, csak az ő korában lehetett előadni egész terjedelmében. A mikor a közönség igénye diszletek és kiállítás tekintetében ügyszólván semmi volt, és mikor a szín pillanatonként változhatott. A modern színház úgy segít magán, hogy összevonja, megrövidíti a darabot. Így segített magán nemzeti színházunk igazgatója is, mikor e hó 12-ikén új betanulással hozta színre a darabot. Részben szerencsés volt az összevonás, részben nem. Egyes jelenetek benmaradtak, a melyeket bátran ki lehetett volna hagyni. Így a második felvonás utolsó jelenetének táncza elmaradhatott volna, a mely szinte bántó ebben a hősi játékban. Kár volt meghagyni a negyedik felvonás harmadik színet is, a hol az őrtálló katonák esodátatos zenét hallanak a levagóban, a mi a cselekményt semmivel sem viszi előre. Ellenben egész jelenetek maradtak ki a harmadik felvonásból, a megérthetőség nagy kárára. Azt a nagy lelki küzdelmet, mely Octavius és Antonius között végbemeleg, mielőtt háborúra kerül a dolog, Shakespere túlságos röviden festi. A Nemzeti Színház kihagyta egészen. És ezáltal egy nagy hézag áll elő. Tanúi vagyunk a triumvirek

kibékülésének, aztán néhány perc múlva halálunk kell Octaviustól egy nagyon rosszul indokolt kijelentést, hogy hadat indít sógora ellen. Itt a magyarzó és indokoló jelenetek kihagyása: súlyos hiba. De elkövettek ennél nagyobbakat is. A harmadik felvonás végét és csaknem az egész negyedik felvonást ugyanazon a színen adták elő. De hol? Nehéz lenne megmondani. Az elején azt kell himnünk, hogy az actiumi foknál vagyunk. Enohbarbus az utóközetre céloz, midőn azt mondja: „nem nézem tovább! Vezér hajón a büszke Antoniid! a többi hatvannal megfordul és fut. Szemem kiég!” Canidius is megerősíti ezt a feltevést, mikor kijelenti, hogy átadja Caesarnak a szárazföldi sereget. Shakespere ezt a jelentést tényleg Actiumnál játszatta meg. De a mi előadásunkon nyomban megjelenik Antonius a futó, s arannyal telt hajóit el akarja osztani hívei között. Tehát Actiumtól futott meg hajóival, és mégis Actiumba menekül mint futó. S ugyan-e színen maga Antonius jelenti kevés utóbb, hogy Alexandria előtt — tehát egy más világrészben — vagyunk. S itt játszódna le a következő jelenetek, melyeknek tényleg Antoniusnak Alexandria előtti tábora a színhelye.

Ez a hibás jelenetezés semmikép se indokolható. De még nagyobb hiba volt, hogy Antonius szerepét Somlaira bízták. Ebben a fiatal színészben egy újnyi sines Antoniusból. Társalgási hangon nem lehet hősteket játszani. Ide pathos kell és szavalás. „Hős szemek, mik csatarend és harczi zaj fölött lángolnak érezet öltött Mars gyanánt”, és „hős kebel, mely nagy csaták küzdelmi közt feszíti pánczéla kapesát”: megkövetelik a kothurnust. Az, a kinek királyok a futárjai; a kinek „elgurult kispézn gyanánt hulltak zsebéből a szigetek és országok” s a kinek „szava dörög vihar ha meg akarta rázni a világot”: az nem beszélhet úgy, mint egyszerű nyárspolgár, mert különben üres henczegés lesz minden szava. S valóban ezt a hatást tette Somlai Antonius. A fenséges nagyságból egy szemernyi sem volt benne. Panaszait elmondhatta volna az is, a ki egyszerűen hasgöresök bántanak.

Hogy a közönség ennek dacára mégis elfogadta az előadást, az kizárólag Márkus Emilia érdeme. Az ő alakítása minden dicsegeten felül áll. Egy tökéletes Kleopatrát adott. Megvolt játékban minden s minden tökéletesen, a mit ez a szerep megkíván. Királyi fenség és méltóság, a női kacsérágnak minden fogása, a csábító szíriének ellenállhatlan ereje, az elhagyott szerető őrzöngésig menő

kétségbeesése elérhetlen erővel jutottak kifejezésre játékában. Igazi királynő volt, szépséges asszony volt, a kinek „a kor nem ért, a megszokás örök varázsát nem koptatja el” s kiben „tökéllé válik a gyöngöcség is”; de mindenkifölött szerelmes asszony volt, a ki „változva jól s rosszul van, a mint Antonius szereti.” Ha Shakespere azt a feladatot tűzte volna ki maga elé, hogy Márkus Emilia számára ír egy szerepet, akkor se írhatta volna meg másként Kleopatrát.

MARKOVICS ILKA.

Hetvenedik éve betöltésekor.

Operának, még a régi Nemzeti Színházban, különös fényvel ragyogó csillaga volt Markovics Ilka, a ki most készül ünnepelni hetvenedik születése napját. Egy lugosi ügyvédnek volt rendkívül bájos leánya; hivatottságát anyjától örökölte, aradi jótékony hangversenyek kedvelt szereplőjétől, a ki azonban a maga zenei nevelésénél tetemesen különbet szánt 17 éves leányának és egyenesen Bécsbe vitte, hol Salvi operajagató vette gondjába. A fényes hanggal megáldott és nagytehetségű leány már három év múlva kész énekesnő volt; a pesti Nemzeti Színházban 1859 október 16-án lépett föl először s olyan kellemes meglepetést keltett, hogy az intendáns azonnal szerződtette. Ez a döntő siker, mely a magyar művészetnek nagy nyereséget s a bájos hajadonnak a diadalok beláthatatlan hosszú láncolatát jelentette, annyiával számottevőbb volt, mert a kis Markovics Ilka azon az estén, mint Praskovia Meyerbeer *Észak csillagá*-ban, a hirneve tetőpontján állott Hollósy Kornélia oldalán jelent meg, a kinek ragyogó művészi erőnei mellett pedig bárki is könnyen árnyékban maradhatott.

Természetes, hogy eleinte a színpadi gyakorlat szerzése végett is kisebb jelentőségű szerepekre volt utalva, másrészt eleven, könnyed, kedélyes lénye az akkor kezdődött operett-kultusznak is kapóra jött, s az ifjú énekesnő kénytelen volt Offenbach egyfelvonásos daljátékait vinni diadalra, sőt a nagyobb operákban is a kisebb szerepek szolgáltattak lépésül a nagyokhoz: Az *avajáró*-nak csak László után lett Amina, *Lalla Roukh* czimszerepéhez csak Mirza ábrázolása után jutott, *Faust* Margitját előbb Siebel árán kellett megváltania. A *hugonották* királynőjét is az apród-szerep előzte meg. De ez az átmenet nem sokáig tartott: négy év alatt Markovics Ilka olyan elismert elsőrangú énekesnő lett, hogy a bécsi udvari opera is híret vette és meghívta vendégjátékra. Fel is lépett ott a jeles primadonna 1863 májusban mint Mirza (a *Lalla Roukh*-ban), Valois Margit királynő (a *hugonották*-ban), Gilda (a *Rigoletto*-ban), júliusban pedig a legkényesebb magas szerepek egyikében, mint az éj királynéja (a *Varázsvölgy*-ban), s dicsekséget szerzett a magyar névnek.

Bécsben történt az a végzetes föllépése is, mely váratlanul végét szakította művészi pályafutásának — tíz évvel az első, ragyogó vendégszereplés után. Az 1873-74-iki évad telén ismét oda hitták első férjével együtt, *Pauli Rikárd*-dal, a kellemes lírai tenorral, a kivel akkor tíz éve élt boldog házasságban; mind a ketten erősen meghűlve érkeztek a császárvárosba; a művésznőt férje valósággal kényserítette, hogy mégis fellépjen, s ez a megerősítés tönkretette a ritka szép és magas, esengő, édes szoprán hangot. Még csak egyszer bírta itthon elénekelni *A feleke domino* Angéliját; ez volt hatyúdala...

MARKOVICS ILKA.

Hamusz István, a most elhunyt kiváló természettudományi író, a kecskeméti főreáliskola igazgatója.

Addig azonban, egy évtizeden át, sok felejtetetlen élvezetet szerzett a magyar főváros közönségének, mely minden fölleptekor mindig zsúfolásig megtöltötte a Nemzeti Színház nézőterét.

Mindehhez nemcsak tökéletes énektudás és előadásbeli stíl, hanem drámai élet is kellett; s a megjelenésével és hangjával már mindenképp meghódított művésznő épen átszellemült, meggyőző játékával bizonyította be igaz tehetségét. Koloratúrekesnő létere sem czifra babot, hanem élő, érző, indulatánál fogva cselekvő nőt ábrázolt a színpadon, mindig az odaváló vérmérséklet vagy faji és egyéni tulajdonok megjárásával. Nem érte be a veleszületett tehetséggel, hanem dolgozott, tanulmányozott, belemélyedt alakjaiba, hogy igaz jellemet tükrözzön. Ezért nem felejtette őt el az opera régi közönsége, ezért emlékezik róla rajongással ma is.

MISS RANDOLPH UTAZÁSA.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta C. N. és A. M. Williamson.

Visszafojthatatlan kacajba készültem kitérni, de egyszerre úgy éreztem, hogy ennek fele sem tréfa. Képtelen voltam tovább lesben maradni és hallgatózni, vagy kiméletből ellopózkodni és a leányt magára hagyni, mert úgy vettem észre, hogy mindjárt sirásra fog fakadni. Kiléptem tehát arra a térre, melyet a lámpás megvilágított, és a hamut kiráztam a pipából.

„Ejnye, Brown, ön az? — szolt reszkető hangon. — Nem akartam, hogy valaki itt meglasson, és nem is a kocsii miatt sírtam, hanem azért... Istenem, mindenféleért. Valahol találtam ezt a fejszét és... hiába, nem tehettem másképp. Most azonban sajnálom tettemet. Nem volt nemes cselekedet ezt az élettelen tárgyat őrni-vern, ha bestia is. Pedig megérdemli, hogy agyonverjem. Teljesen czétalan próbálkozás ilyen haszontalan járóművel haladni, ugy-e bár?”

Mint hogy az a bizonyos terv motoszkált fejemben, elég komoran feleltem, hogy kevés sikerrel keesgethettem.

„Kevés sikerrel beszél! Mondja, hogy lehetetlen! — kiáltott fel. — A végsőig reménykedtem, de most tisztában vagyok. Nem akarom apuskámat arra kérni, hogy nekem más kocsit vegyen; ez neveléses volna. Így hát nem marad más hátra, mint vonaton utazni mindenfelé, ha csak... hallotta ön, milyen szíves készséggel ajánlotta fel kocsiját Monsieur Talleyrand.”

A lámpafénynél kissé réjtélyesnek kezdtem találni arckifejezését, de nem akartam hinni saját szememnek e pillanatban.

SORFALAT ÁLLÓ GÁRDISTÁK AZ UNTER DEN LINDENEN.

Gebrüder Haackel féltetele.

«Igen, miss, hallottam. — feleltem érde- sen — és igen természetes, hogy én, ha ezt az ajánlatot nagynénjével együtt szívesen fogadja, sürgönyzők Mr. Barrownak — ő az a gentle- man, a kivel ma megnéztük a *château*-t — és tudatom vele, hogy szabad vagyok, elszegődhetem ő és leánya mellé.»

Miss Randolph villámgyorsan felém fordult. «Hát ez jár az eszében? Jól van, teljes joggal gondolhatja ön, hogy szabad, — teljesen sza- bad. Nincsen szerződéses kötelezettsége. Indul- jon, menjen már holnap — vagy akár ma éjjel, ha úgy óhajtja. Engem csak hagyjon itt a kocsival. Visszatérhetek én Párisba, vagy — vagy akárhová.»

«De én úgy képzeltem, hogy ön a francia gentlemannel készül utazni», — mondtam.

«Eszemágában sincs vele tartani», — jelenté ki ő fagyosan.

«Őn azt mondta...»

«Azt, hogy meghívást kaptam tőle. Sohasem mondtam, hogy szándékom vele utazni; ezt én nem mondhattam. Gyűlölném az ily utazást.

Semmi mulatságot nem találnék benne. Nekem az én kocsim kell, másé egyáltalában nem... De önnek ez egészen közönyös. Menjen csak a kedves Barrowékhoz.»

«Bocsánatot miss, semmi kedvem a tisztelt Barrowékhoz csatlakozni.»

«De azt mondta ön...»

«Ha épenséggel szabadulni óhajt tőlem...»

«Én szabadulni óhajtok öntől? Nem szoktam így megtagadni — vállalt kötelezettségeimet.»

«E szerint maradhatok ön mellett, miss? — kérdeztem esdeklő, szelid hangon. — Igyekezni fogok a kocsit valami módon rendbehozni.»

«Oh, igazán hiszi, hogy van erre némi reménység? Összekulesolta kezét és úgy nézett rám, mint egy oraculumra. Igen hosszúk a szempillái. Szeretném tudni, miért oly bájos ez a sajtáság ő rajta és oly utálatos, ha bizonyos francia úrnál fordul elő.»

«Gondoltam valamit, miss, — szóltam, — még jó fordulatot vehet minden.»

«Brown, — felelt a miss, — ön az én jó an- gyalom, kit bőrlőnybe bujtattak.»

Erre mindketten nevéttünk. És attól tartok, nem kerülhette el a miss figyelmét, hogy kissé ingatag talajra léptünk, mely besüpped a lady és *mécancien*-jének terhe alatt; mert hirtelen megfordult és elszaladt.

Még nem volt tíz óra és nem tartottam okos dolognak ilyenkor már a rendelkezésemre bocsátott szalmára leheveredni. Amboise alig tíz mérföldnyire volt tőlünk. Kinyitottam szép csendesen a nagy kaput, kimentem a fehér országútra és gyors léptekkel haladtam a város felé. A terv, melyet kieszeltem, világítótorony- ként jelölte ki utam irányát.

Megmondom, mit gondoltam, mit akarok és mit kell tennem a jelen pillanatban.

En most Amboiseban vagyok. A mint a városba érkeztem, fellármáztam a portást, de Almondot hajnalhasadtáig hagyom az igazak álmát aludni. Aztán majd felköltöm, rendbe hozatom vele a Napier-kocsimat, — ha ugyan meg nem tette már lefekvés előtt, — kifizetem a bérét, külön borraalót nyomok bizonyára vissza nem húzódó markába, hazaküldöm őt Angliába. Mindezek után visszacsörtetek a magam jó kocsiján az alvó parasztházba.

Miss Randolph-fal el fogom gázolni, hogy Bloisban tegnap vett hír szerint gazdám kénytelen visszasietni Angliába, kocsiját azonban itt hagyja és nagyon szívesen adná bérbe elfogadható feltételek mellett és ha tudná, hogy jóra való, megbízható ember fogja gondozni, tesszem én. Bizonyos, hogy a magam részére is tisztességes fizetést kell kikötnöm, mondjuk egy louis'd'ort naponta, mert különben gyanúba keveredem.

A miss kétségtelenül kapni fog az alkalmon, mint a vízbefűlő a szalmaszála kapaszkodók. A jó ötletért szeretném megvergetni saját vállamat. Új életet reményelek kezdeni a Napierrel.

Világosodni kezd az ablak. Be kell hívnom Almondot. Miképp sikerül a terv kivitele, azt legközelebbi levelemben fogom megírni. Tehát *au revoir!*

Módfelett izgatott barátod, Jack Winston.

Molly Randolph levele atyjához.

Amboise, december valamely napján.

Kedves öreg Báránym!

Tudod-e, hogy egy chamaeleon atyja vagy? A mindennapitól nagyon elütő, furcsa kombináció! De mint Mary néni mondja, ő rájött arra, hogy én az vagyok, tudniillik chamaeleon. Kétségtelenül a kombinációt is furcsának találja. De hát én nem tehetek róla, ha változó-

kony vagyok. Az ember kedélyhangulatát a körülmények és a motorkocsik alakítják.

Bloisból hosszú levelet irtam neked és akkor aligha gondolhattam — nem, *így* nem szabad indulnom. Azt hiszem, valami baj van az indító fogantyúnál, nem is említve a szelepeket — idegeimet.

Múlt éjjel hajótörést szenvedtünk valahol Isten háta mögött, és nem akarván cserbenhagyni Mr. Micacobert, más néven az automobilt, elhatároztam, hogy a reggelt megvárom egy útszéli parasztházban, tehát oly helyen, ahol az ember — mint Mary néni mondta, — mindennek ki lehet téve.

Természetesen semmi kényszerítő ok nem volt arra, hogy utamat megszakítsam. Az a francia úr, a kiről utolsó levelemben is említést tettem, ajánkozott, hogy podgyászunk egy részével Amboiseba szállít bennünket; de nem igen akaródzott a szíveséget elfogadni és sajnáltam volna Brown-t, ki emberfölötti munkát végzett. Különben is: helyt maradni valóságos kalandszámba ment. Monsieur Talleyrand is maradt és egészen izletes vacsorát ettünk a nagy parasztkonyhában, a melynél azonban még nagyobb volt az a szoba, hová engem Mary néniel szállásoltak, igen tisztességes egy szoba, két komikus nagy ágygyal. Nem tudtam aludni, mert lelkiismeretem furdalt, rosztat tettem. Szégyenlem megmondani, hogy mit, de ne igazad magadat, csak a kocsinak lett baja. Aztán sejtelnem se lehetett, mi módon fogunk másnap megindulhatni, miután az automobil ezáltal úgy intézte a dolgát, hogy jó hosszú nyugalmat biztosítson magának.

Főbb órán át hevertem nyitott szemekkel a mély sötétségben és azon töprenkedtem, vajjon Brown-t képesíti-e majd valami felsőbb sugallat arra, hogy kellemetlen helyzetünkből segítsen. Végre álomba merültem, de egyszerre éreztem, hogy egy tapogatózó kéz arczomat keresi, és erre felébredtem. «Hol van ni, — gondoltam, — most mindjárt meggyilkolnak bennünket.» Épen készültem tele torokkal sikoltozni, hogy Brown segítsen és megmentsen, a

A KIRÁLYI PÁR ÜDVÖZLÉSE A PARISER PLATZON.

Gebrüder Haackel féltetele.

mikor észrevettem, hogy Mary néni keze érint. Hangjáról is megismertem Mary nénit, ki izgatott suttogással kérdezte: «Mi ez, mi ez?»

Hogy mi, azt csakhamar felfedeztem. Különös zaj hallatszott; valószínűleg az riasztotta fel Mary nénit, hogy öreg asszony létere mint a gummilabda kiugrott az ágyból. Elfelejtetem megemlíteni, hogy a szoba egyik szögletében a kaliko függöny egy különös alakú, alacsony zöld ajtót takart, melyet kíváncsian vizsgáltunk, próbáltunk is kinyitni, de kulcsesal

bezárva találtunk. Az ajtó mögül hallatszott a furcsa hang, lábcsozogás és dobogás, valami mászkálás, zihálás zaja.

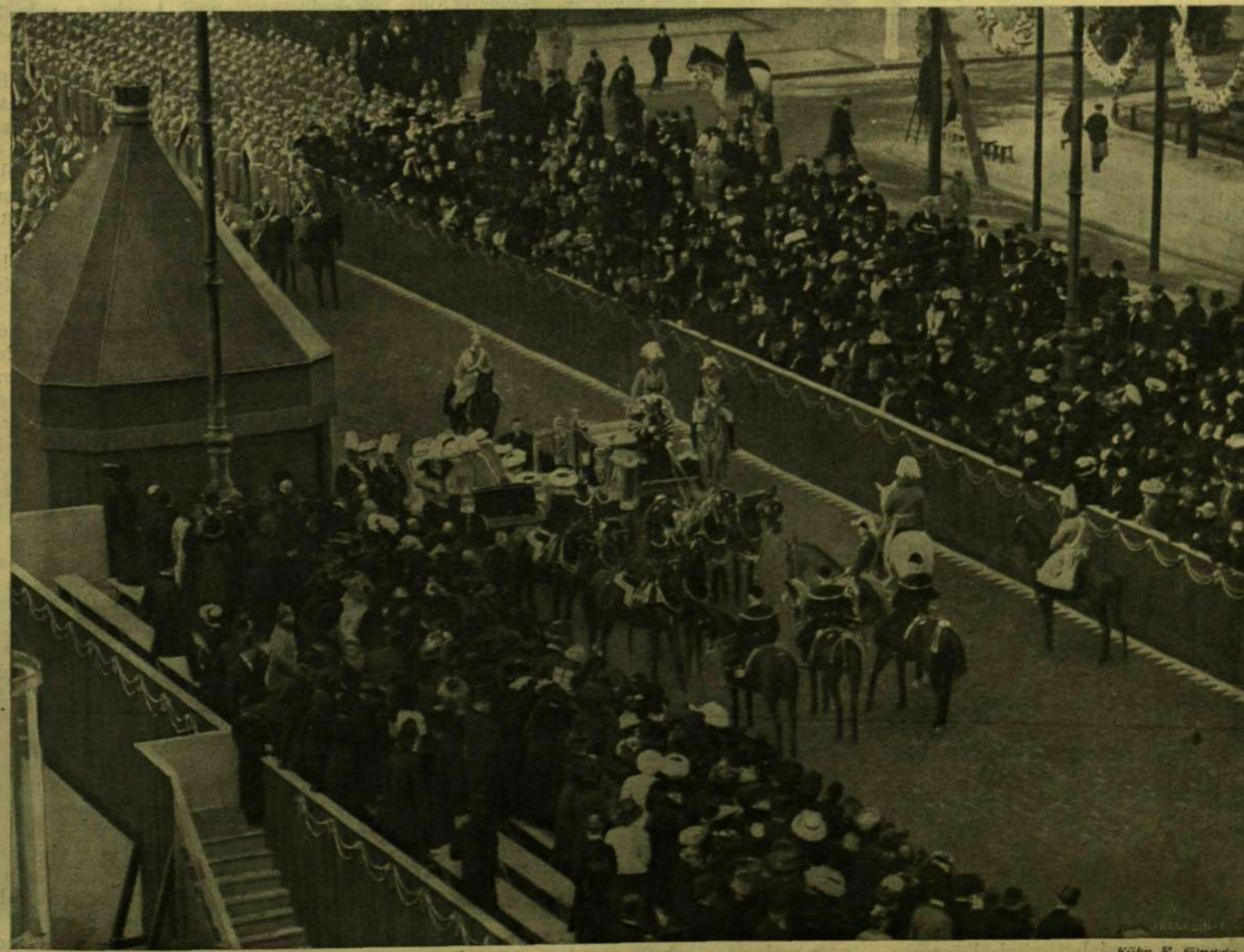
Én is megijedtem, de a dekorum nem engedte, hogy ezt Mary néni előtt eláruljam. Úgy képzeltem tehát, hogy a harc sorban állok, a támadást várva; jól elmébe véssem, hogy a hazának tartozom kötelességem teljesítésével, talpra ugortam, találtam gyufát, meggyújtottam egyetlen szál gyertyánkat, melylyel együtt én is bátorságra gyultam. Ennek a bátorság-

AZ ANGOL KIRÁLY ÉS A NÉMET CSÁSZÁR BEVONULÁSA.

Kühn F. féltetele.

AZ ANGOL KIRÁLYI PÁR LÁTOGATÁSA BERLINBEN.

A BRANDENBURGI KAPUNÁL.

Kühn F. féltetele.

AZ ANGOL KIRÁLYI PÁR LÁTOGATÁSA BERLINBEN.

Gebrüder Haecel felvétele.

KIRSCHNER BERLINI FŐPOLGÁRMESTER ÜDVÖZLI AZ ANGOL KIRÁLYI PÁRT.

nak tüze oly élénken lobogott, hogy elég lélekjelenlétem lehetett a másik ajtónak a kulcsát kihúzni, hogy a rejtelmes zöld ajtózáry kinyitását is megpróbáljam. A kulcs nem illett a zárba, de az ajtó mindamelllett kinyílt. És mit gondolsz, mi volt az ajtó mögött? Hát egy létraszerű lépcső, mely sötét úr felé vezetett. De ez a sötét úr csak az istálló volt, tehát koránsem találhattuk ott azt, a mit Mary néni bizonyosra vett, hogy a ház gazdája és neje szakszerűen a mi sirunk ásásával foglalkozik, hanem láttunk két tehenet, egy lovat és két vagy három példányt abból az egygyű és bámsz tekintetű francia tyúkfajból, mely útközben folyvást a kocsinak előtt lábatlankodik.

Határozott megkönnyebbülést éreztünk. Bezártuk az ajtót és lefeküdtünk, hogy megint aludjunk egyet. De rám nézve könnyebb volt ezt mondani, mint tenni. Nyitott szemmel feküdtem, a sötéthe bámulva és sokféle dolgra gondoltam, míg nem úgy tetszett, hogy a koromfekete sötétséget szürke félhomály váltotta fel, olyan sápadt szín, a milyen Luke mama arcját szokta borítani, a mikor maga is megjött a borzalmas rabszolgahistóriáktól, melyekkel engem mulattatott. Kivehettem a két ablak formáját; úgy tetszett, mintha szürke kísértetek lebegnének a sötétben; észrevettem, hogy nemsokára nappalodni fog. De a mint a négyyszögletes ablaknyílásokat, melyek mind tisztábban látszóztak, nézegettem és meggyőződtem, hogy a mi szemembe tűnik, az valóság és nem képzelődés, hirtelen fény csillámlott fel. Nem a hajnali világosság volt az, hanem valami élő és váratlan. Nagyon ámultam, még egy kicsit álmosnak is éreztem magamat. Felugrottam, de még egész kábultan és bambán, és meztelb tipegtem a festett, hideg padlón, kegyetlenül fáva.

Ablakunk az udvarra nyílt és ott, majdnem szemben az ablakkal, melynél állottam, nagy fényerejű sárga láng emelkedett fel, mint valami tüzes szökőkút, oly egyenesen és majdnem oly magasra, mint egy jegenye. Sobase láttam még oly különös dolgot és alig tudtam elhinni, hogy nem álmodom, míg nem valami belső szózat azt súgta: «Ni, hisz a te kocsiid lángol!»

Fél másodperc alatt meggyőződtem, hogy az a szózat igazat mond és én egyszerre igen nyugodtan éreztem magamat. Hogy mikép gyűlhatott ki a kocsi, csakúgy magától, az rejtély volt előttem, ha csak fel nem tételeztem róla, hogy «spontán éghetőség» volt benne, mint annál a borzalmas, Dickens regénybeli vén embernél, a ki teljesen elégett és csak szíros, fekete szennynyomot hagyott. De nem volt időm gondolkozni és mialatt némi öltönydarabokat hánytam magamra, nagy sietséggel (soha ilyen vázlatos toilletet! tisztán a körvonalak), csak azon tűnődtem, hogy milyen baj volna,

ha a kocsi nem állna az udvaron, a hol nincs fedél felette, és mi történne, ha a csürbe helyezték volna, mint a Monsieur Talleyrandét. Azt is tudtam, hogy Brown a csürben alszik, a hol tehát, ha tűz támad, okvetlenül bennégett volna, a minék gondolatára is úgy éreztem, hogy el kell járulnom.

De nem járuldoztam. Kirohantam a szobából, mihelyt annyira fel voltam öltözve, hogy legalább hosszú, prémbélelt motorkabátom födte hálóköntösömet, és tele torokkal kiáltottam, vagy inkább sikoltottam: «Tűz van, tűz!» De elfelejtettem, hogy francziául kell kiabálnom; természetes tehát, hogy a parasztház lakosai nem értették meg, mi történt, ha csak nem látják a tüzfényt, az ablakból. Még sötét volt a mindenütt bezárt házban, de valamikép megtaláltam az utat a lépcsőkhöz le, ahhoz az ajtóhoz, melyen át mindnyájan együtt léptünk be az előbbi éjjel. Még nem mutatkozott senki (ámbar hallani véltem Mary néni halálraijedő hangját), a miből azt kellett következtetnem, hogy a gazda nevével együtt valahol a mezőn van már és dolgozik, mert azoknak a francia parasztoznak már hajnalhasadtakor, vagy még korábban szokásuk felkelni.

Feltártam az ajtót és a tüzfény szinte vakította szememet, mely az úton idáig a sötéthez szokott. Ott állt a tűzszlop oly fényesen és egyenesen, és bámulatos magasan, de közepén nyoma sem volt látható a kocsinak. A láng sárga hátterén fekete árnyékkép gyanánt látszott egy magas alak, melyben Brownra ismerem. Mozdulatlanul állt, nyugodtan nézte a lángot, még pedig *tényleg a sebében tartva kezét*. Még kísérletet sem tett a tűz oltására, úgy hogy szinte elnémultam bámulatomban, hiszen minden más alkalommal oly leleményes és szolgálatkész szokott lenni.

Én is egy percig mozdulatlanul maradtam, mert valóban nagyon meg voltam lepve. Mary néni az egyik ablaknál, melyet egészen kitárt, hiszterikusan jajgatott; Monsieur Talleyrand pedig ép a hátsó mögé került; úgy hiszem most, mert akkor én ezt nem vettem észre.

Hallottam a tűznek sajátos zúgását és zajgását, mialatt egész gallonokban emésztette a benzint, de én csak egy dolgra ügyeltem, hogy Brown zsebreveszi kezét, mialatt az én kocsimat a tűz pusztítja. Nem szerettem ezt a kocsi, legalább előbb nem szerettem és az elmúlt éjjel épenséggel nem finoman bántam el vele, de nem lettem volna képes tétlenül nézni, a mint izzé-porrá ég és egy ujjamat sem mozdítani.

«Oh, Brown! — szóltam szinte lihegve és oly közel lépve hozzá, hogy arcomon éreztem a tűz melegét, — oh, Brown, hogy tehet ilyet? Mindenki azt fogja hinni, hogy ön örömmel látja.»

«És örül is, — szólalt meg valaki francziául

hátsó mögött. — Ő gyűjtotta fel az ön automobilját, madamoiselle; én szentanuja voltam.» Sarkon fordultam és ott találtam Monsieur Talleyrand-t, ki a tűztől megvilágítva, majdnem szinpadí és *habillé*-ban igen festői állásban tűnt előmbé, mint valami szindarab alakja.

Brown is hátrafordult és ugyanabban a pillanatban a láng, mivel az utolsó cepp benzint is elégett, egyszerre lelohadt és különös hatású csend támadt, felváltva a tűz pattogását, orkányszerű zúgását. A kocsinak minden faalkatrésze, a fedél, az egész felső rész, a fából való kerekkel egyetemben eltűnt, a tűz elnyelte, elémésztette. Szépen fényezett, méltóságjelző kocsimból nem maradt meg más, mint néhány meggöbült, veres izzó vasdarab. A kora regg szürke fényében olyanok lehettünk, mint a boszorkányok valamely titokzatos és szentségtörő sátániszteletükön. A tűz kialakása mindhármunkra furcsa hatással volt. Mikor Monsieur Talleyrand Brown szemébe mondta a vádat, egyúttal felemelte fejét és szemei a rájok eső tüzfényben izzó parázként vereslettek. De a tűz lehúnytaival a szem villogó fénye is ki-aludt és arczát kellemetlen hamuszínű szürkeség borította. Ugyanabban a pillanatban én Brown felé fordultam és ekkor az ő szemében villant fel a tüzfény, de úgy látszott, mintha azt a belsejét dúló láng sugárzaná kifelé.

Nem tudom, említettem-e már teneked, hogy Brown igen csinos fiú; talán nincs is kellő összhangban elegáns külseje azzal, hogy egyszerű *chauffeur*. Arca nevének (Brown = barna) megfelelően, barna színű; a szemé is barna és kifejezésteljes, szinte megszólal. Lehetetlenség ezeket a dolgokat észre nem venni, noha ő csak *chauffeur*. Ha nem ez volna a foglalkozása, bizonyára mindenki gentlemannek nézné. Igazán kár, hogy vannak dolgok, melyek más-kép is lehetnének. De se baj!

Brown lenéző pillantással mérte Talleyrand urat és így szólt: «On hazudik!» Szent Isten! Azt hittem, hogy mindjárt emberhalál lesz.

Monsieur Talleyrand a szó szoros értelmében ugrott egyet.

«Gazember, disznó, canaille, — dadogta, egész testében reszkelve. — Engem sérteni merészkedik egy angol kocsis, egy közönséges *chauffeur*, kit úriember párbajra ki sem híhat, egy gyujtogató...»

De itt közbedörgött Brown szava: «Hallgasson!», hogy egész testem megrezgett. És a legrtérősebb az volt, hogy Brown látszott úriembernek, Talleyrand pedig kocsinak, — igen, egészen piczi, közönséges kocsinak, noha valóságban szép ember és olyan hosszú a szempil-lája, hogy érdemes volna megmérni. Az ijesztő «Hallgasson!» mint az orkán elfújta a szót torkából és mialatt ő kinosan vett lélegzetet, Brown második lövése következett, mely azonban már engem vett célba.

«Hiszi ön azt, a mit ez a gyáva fickó állít?» — ezt a kérdést vágta felém, feleslegesnek tartva csak egy szépitgető miss hozzáadásával is szelidíteni a tónust. Izgatottságomban szóltam, lihegve álltam a két ember között és hallgatásomat Brown talán igenlésnek vette, noha ez a felfogás ugyan elavult, főleg ha leányokra vonatkozik. Termete kiegyenesedett, úgy hogy három-négy hüvelykkel nőni látszott és arca szögletesebb, szigorúbb kifejezést öltött.

«Semmikép sem lehetett eszemben az ön kocsiját elégetni, — így szólt (és minden szava merev és fagyos volt, mint a jégtuskó), — sőt a mikor ezt tehettem volna, Amboiseban jártam, hogy önnek kocsiát béreljek és egész boldog voltam, hogy sikerült régi gazdámnak Napierjét biztosítani erre a célra. Minthogy ilyen járatomban az egész éjszaka eltelt, igazán időm sem lehetett a gaztett elkövetésére, de hisz okom sem volt rá és nem is vagyok az az ember, ki ilyesmire képes volna. Remélem, ezt ön is átlátja. De ime — és a nyitott kapun át a kívül elhúzóó országútra mutatott, — itt az én gazdám kocsija és a motor még elég meleg, hogy bizonyítékul szolgáljon...»

«Nem kell nekem bizonyíték, — mondtam lelkendezve. — Jól tudom, igen természetesen, hogy ön nem gyűjtotta fel kocsimat.»

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

Sturm Albert a «Budapesti Tudósító» című könyvnyomat lap volt szerkesztője, a kinek a koporsóját a héten nemesak hírlapíró társainak, hanem a magyar közélet vezető embereinek is őszinte részvéte kísérte a temetőbe, a tollnak is kitűnő munkása volt. Értékes tehetség, a melyet gazdag tudás táplált, meleg lélek hevített, biztos, kimévelt izlés fegyelmezett és igen kellemes humor románcsozott. Ezek frói munkásságának voltak erényei, de Sturm Alberttól, mint a politikai információk közvetítőjéről az ő súlyos és roppant kényes hivatása más ritka emberi virtusokat is követelt. A tapintatosság maga is művészet és neki művésznek kellett lennie a tapintatosságban, olyan férfiak bizalmának megnyerésére és önzetlen megtartására lévén kötelezve, a kiknek maguknak is köteles tudományuk a bizalmukra legméltóbb ember megtalálása. Egy igen zárkózott és igen érdekes lelki nagy úrnak a mondása öltik az emlékezetembe, a ki így szólt:

«Én már ott tartok, hogy csak egy *valakit* tűrök állandóan magam mellett. Ez az óra. Hű, megbízható és tapintatos barát. Akkor is virraszt, mikor én alszom és méri nekem az idő telését. Az üres percek némaságát megtölti a ketegése nyugodt, kellemes hangjával; de egyszerűen nem hallom, ha a lelkelemnek, elmémnek más érdekesebb foglalkozása akad. Ha pedig az óra olyan, hogy muzsikálni vagy tréfálni is tud — ha föl-húzzák — akkor nemesak kellemes és hűséges barát, hanem szórakoztató is.

A Sturm Albert embert egyéniségében sok olyan volt, a mire ez a meghatározás szépen ráillt. Éber, pontos, sőt agilis újságíró, de e mellett halk, szerény, tapintatos, a ki a bizalomért soha se hálátlankodott bizalmasodással. A mellett elmés ember is volt, tehát ez az óra muzsikálni is tudott, ha föl-húzták. Most összeszerakadt a gépezete, az óra örökre megállt. Nem mutatja többé, hogy hányat ütött a politikában. Életének munkája halála után is tartós helyet biztosít neki az emlékezésben.

«Hurkolás». A magyar nyelv szokásának ez a legújabb gazdagodása budapesti termék. Egyelőre egy háziúri műveletet jelent. Műveletet írunk, de *üzemet* is joggal írhatnánk. A hurkolás ugyanis azt jelenti, hogy a háziúri a kölcsönös fölmondásra megszabott idő utolsó napján hozza a lakó számára tudomásra, hogy a jövő negyede a lakás árát föl-emelte. Vagyis akkor, mikor a kiadó lakások legnagyobb részét már elkapkodták és a «meghurkolt» bérlőnek szinte lehetetlenség más cselekednie, mint engedelmesen meghajolni a sarvezető parancs előtt. A hurkolás tehát nem más, mint a kényszerhelyzet mesteres fokozása a kihasználás föltétlen sikerének biztosítására. Ezért írtuk, hogy «egy-

CZIRKÁLÓ MENTŐ-CSÓNÁK EGY ELŐTÖTT UTCSÁN.

A FEBRUÁR ELEI NÜRNBERGI ÁRVIZ.

AZ ÁGNES-HÍD VÍZ ALATT.

lóre» háziúri művelet, mert kétségtelen, hogy e nagyváros mai erkölése e fogalom körét más kínálkozó területekre is kiterjeszti, sőt kiterjesztette már eddig is, még mielőtt e műveletnek ez a legújabb neve megszületett. Most házérnegyed havában, a háziurak hurkolása aktuális. Ezek az időszakok Budapesten már esztendő óta mozgalmasak, de most — sajátságosképpen épen akkor, mikor a készülő adóreform a háziurak terhein akar könnyíteni — valósággal olyan jelenségeket látunk, a melyek a régi római *kenyer-üzadások* leírásait juttatják az eszünkbe. A végtelékig megnyomorgatott lakók elkeseredése lázongásban lángol ki, egy-két hatalmas bérkaszányát megostromoltak azok, a kik benne laktak és majdnem szétszedték a tetőt a tulajdon fejük fölül. Ez az eset különösen jellemző arra a lélekre, a mely a mostani állapotokat előidézte. Bizonyára véres igazságtalanság lenne az úszora és a kiszípolozás vádját az összes budapesti háztulajdonosokra ráteríteni. De bizonyos az is, hogy ha a mai viszonyok között jön egy «házér-vállalkozó», mint ebben az esetben is történt, és még nagyobb jövedelmet kínál a tulajdonosnak, mint a mennyit neki a lakók közvetlenül szolgáltatnának: ez már magában is *hurkolás*. Az ilyen ügylet a vállalkozó részéről elszántság arra, hogy nyüz még onnan is, a hol a tulajdonos már nem látott semmi lenyúzható, a tulajdonos részéről pedig *vászbabítás* erre a művészetre.

Az *uniformis* Bizonyára eddig is fordultak elő csöndes és kevésbé csöndes csatározások a nők

körében az uniformis miatt, de ezekben a viharokban az uniformist mindig férfiak viselték. Egy uniformis háború, a melyben a férfiaknak, legalább közvetlenül, semmi szerepük sincs: ez a legmodernebb világ produkuma. A háborút az angol feministák produkálták. Ők követelik az uniformist — a mi nem megépő — de a mások számára követelik, a mi már igenis reform. Az angol feministák, a kik tudvalevőleg az egész világon a legharcsinasabbak, a női munka legmodernebb és talán legnépesebb hadserege: a gépiró kisasszonyok számára, illetve *ellenére* követeli az egyenruhát, azzal a megokolással, hogy ezek a kisasszonyok most *túlságos csinosan* öltözködnek, a mi, szerintük, árt a női munka komolyságának. Elképzelhető tehát, hogy az uniformis, a melyet e puritán apostolok a gépiró kisasszonyoknak szántak, nem lehet valami nagyon díszes, gazdag és csábító: hanem épen ellenkezőleg olyan dísztelen, divatlan és esetlen, a milyet csinos, szép leányok számára csak olyan nők tudnának megkomponálni, a kiket a természet maga fölmentett az önön szépségük hatása ellen való védekezés szükségességétől. Hogy a szépség árt-e a női munka komolyságának, zavarja-e, megnehezíti-e, ez olyan kérdés, a melyre maguk ezek a hölgyek illetékesek válaszolni. Ezek pedig nem panaszkodnak, sőt igen energikusan tiltakoznak a munkájuk komolyságának és zavartalanságának illetlen megvédelmezése ellen. Egyáltalában nem hajlandók fölítani azt az uniformist, a melyet londoni feminista profektoraik a számukra fogalmaztak. A miből az a tanulság derül ki, hogy a szépség hiánya nem köteles és multhatatlan föltétele a női munka komolyságának. Ez egy olyan adomány, a természetnek, a melyet a dolgozó nők is igen szívesen nélkülöznek.

A *lámpláz*. Lehetetlen meghatottság nélkül és elgondolkozás nélkül olvasni a Holistri Emma tragédiáját. Ez a nagyon tehetséges és nagyon szép fiatal londoni színésznő a héten meghalt egy olyan betegségben, a melynek a megismerése csak a dicsőség munkásainak osztályrésze és a melyről több vidám történetet tudunk, mint szomorút. Ez a betegség, népszerű nevén: a *lámpláz*. A szívnek az a rettenetes szorongása és vergődése, a mely a személyes nyilvánosságban működő embereket elfogja, mikor először vagy valahányszor uruk és bírjuk, a közönség elé kell lépniük, hogy kegyét és tetszését, elismerését és tapsait meghódítsák. Hosszú megfigyelések eredménye a bizonyosság rá, hogy a dicsőségnek és sikernek ezt az elképzelhetetlenül keserves árát leginkább és legerősebben azoknak kell megfizetniük, a kik a sikert és dicsőséget a legigazabban megérdemlik. Ez még természetesen nem jelenti azt, hogy a kinek elszorú a torka és a megpattanásig ver a szája, ha a közönség elé kell lépnie, az okvetlenül tehetség és nem jelenti azt sem, hogy a kit nem gyötör lámpláz, ne lehetne igazí

ÁRVIZ NÜRNBERGEN.

A Plohenhofstrasse a Zsigmond király és császár által 1424-ben épített híddal, melyen a magyar császer is látható.

sőt nagy művészi talentum. Vannak szerencsés tehetségek, a kiknek a gondviselés, a mellett, hogy megáldotta őket kivételes adományokkal, ezt a vértanúságig fájdalmas adót is elengedte: de ezek kivételek a kivételek között. A legtöbb igazi művésze a deszkáknak kisebb-nagyobb mértékben állandó áldozata annak a gyötrelmeknek, a mely a szegény szép fiatal angol színész szívére halálra markolta. Színészek és színésznők, a kik évtizedek óta vannak a színpadon, a sikerek és diadalok hosszú sorában tették ünnepekké nevüket és művésztiket, szinte estéről-estére el kell, hogy szenvedjék ezt a lázas gyötrelmet, szívüknek ezt a folyton megújuló szorongását és remegését. Se idő, se tapasztalat nem veszi le rólok ezt a sajátos szenvedést. És mégis megmaradnak a hivatásuk mellett. Egyszerűen azért, mert érzik, ki tudatosan, ki ösztönyszerűleg, hogy ez a szenvedés is hozzátartozik a hivatottságuk igazságához, a szívük benne és általa is részese lesz a munkájuknak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Mikszáth Kálmán, lapunk kitűnő főmunkatársa most már teljesen felépült betegségéből. Annál nagyobb örömmel jelentjük ezt olvasóinknak, mert a kitűnő író jövő számunkban már folytatni fogja betegsége miatt félbeszakadt *A fekete város* című regényét.

Magyar népművészet. Jó ideje beszélnek már nálunk arról, hogy a magyar művészet többi ágának is abból a forrásból kellene megújulni, a mely egykor, a mult század negyvenes éveiben megtermékenyítette és a virágzás tetőpontjára juttatta a költészetet: a népieshez. A hogy akkor a népköltészet gyűjtések közlése nyomán azonnal megtelt költészetünk nemzeti tartalommal, úgy kellene főleg az építészetnek, az iparművészetnek és a zenének is magába olvasztani a meglevő népies emlékek tanulságait. Ehhez azonban alapfeltételül a rendszeres gyűjtés szükséges s ez a feladat a mi nemzedékünk kötelessége, mert ma még aránylag elég gazdagon megvan a nép körében az anyag s a tradíció még él és alkot, de ma holnap ki tudja nem pusztul-e el épen az, a mi jellemző s a továbbfejlés legéletképesebb csiréit leginkább magában rejtő anyag. Ebben a tekintetben máris nagy mulasztásokat követünk el; a mint hogy a közélet minden terén a nép s a népiélet elhanyagolásának súlyos bűne terheli az utolsó emberöltő nemzedékét. A népművészet emlékeinek gyűjtése és feldolgozása nagyobb erővel indult ugyan meg már a kilencvenes években, főképp az ethnographusok és az iparművészek szép eredményekre is jutottak, de törekvéseiknek megvolt az a hiánya, hogy különleges szempontokból, tehát nem az egész népművészet egyetemének szempontjából dolgoztak, a mi

az egyes adalékok elszórtságát eredményezte s munkálkodásuk eredménye jóformán teljesen csak a szakemberek s a dolog iránt közelebbről érdeklődők körében vált ismeretessé. A mi egyes kiállításokon a nagyközönség szemé elé került, az sohasem mutatta az egészet, csak réseket nyitott egyes részletek megismertetésével, a melyeken át többé-kevésbé hézagossá bepillantást nyerhettünk abba a művészi szelembe, a mely népünkben eredet óta sohasem enyészett el. A fontos dolog pedig az volna, hogy mint annak idején Kriza, Erdélyi, Gyulai és Arany László, népköltési gyűjteményeikkel nem a szakemberekhez, hanem az egész nagy olvasóközönséghez szólják a szövegeket, a melyek a közönség lehető legzölésebb rétegeiben kell terjeszteni, hogy ha talán mégis elkövetkezne az a nagy művészek, a kik a maguk művészetében elvágják azt, a mit Petőfi és Arany végeztek a költészetben, kész és együttérző támasztékot találjanak a közönségben s ne kelljen tehetségük java részét a megértésre való küzdelemben elfecsérelni. Mint erre való munka s a magyar népművészet dokumentumainak első az egész magyar népre s minden képzőművészeti megnyilatkozására kiterjedő gyűjteménye tagadhatatlanul alapvető jelentőségű az a négy kötetre tervezett gyűjtemény,

A MONITOROK TÉLI KIKÖTŐJE Ó-BUDÁN.

melyet *Malonyay Dezső* állított össze s melyből most jelent meg a második hatalmas kötet. Ez a kötet a *Szekelyföld* anyagát dolgozza fel. Ez talán népművészeti szempontból legismertebb része hazánkunknak, de ha csak elkezdünk is lapozni *Malonyay* könyvében, mindjárt meglátjuk, mily hézagossan és tökéletlenül ismertük. Pedig milyen gazdagsága van itt a megek naiv egyszerűségében is művészi becsű s a továbbfejlesztésnek nem is képzelt lehetőségeit nyújtó adalékoknak! Himzések, egyéb közimunkák s ruházatok, építkezések, fa-faragások stb. akkora mennyiségben s olyan finom érzékű megválogatottságban kerülnek szemünk elé, hogy alig vesszük észre, a felületes nézegetésből élénk érdeklődés lesz, a mely mind behatóbb tanulmányozásra ingerel. S ez ennek a munkának nem csekély érdeme: szinte szuggereálja az embernek az érdeklődést. Ezzel érheti el legfőbb célját, a népművészet iránti szeretet felkeltését. A kép-anyag, a melyet *Malonyay* nagy fáradsággal gyűjtött össze, a munka törzse, ebben nagy segítségére voltak az ügy iránt lelkesedő művészek, *Körösfői* (Kriesch) Aladár, *Undi* Mariska, *Groó* István, *Medgyaszay* István, a kik finom kivitelű tollrajzokkal, tus-festményekkel és színes vízfestményekkel járultak hozzá a munkának nemcsak díszéhez, hanem tárgyi gazdagságához is. A szövegben, melyet mások adalékainak felhasználásával írt meg *Malonyay*, nem száraz magyarázatokat ad, nem is tulajdonképeni tudományos meghatározásokat, hanem irodalmi formában tárgyalja az anyagot, megismerteti a vidékkel s népével, melynek körében a gyűjtést folytatta, aztán gyűjtés módjának leírásával, egyes tipikus alakok szeméinek állításával eleveníti meg adatait. A szöveg neki arra való, hogy levegőt adjon a képekben közölt tárgyi adalékoknak. Ezért az olvasót mindig érdekli, a mit ír. A tudományos szempont hangoztatói talán másképp szeretnék, de a munka célja így van jobban elérve. Kiállításai dolgában is a könyv a legjobb magyar könyvek egyike. Sok száraz rugó szöveggel s külön mellékletei között alig van, a mely ellen komolyabb kifogást lehetne tenni.

Nálunk. A kik elég szeretettel figyelik a mai magyar verset arra, hogy észrevegék azokat is, a kik elvonult eszében, zaj nélkül, a feltűnés divatos eszközeitől tartózkodva dolgoznak, azoknak már jó idő óta telik örömeik *Nil* verseiben. E mögött a rejtőzködő álnev mögött egy erős, minden hullámszámban és vívódásban is harmonikus női lélek bujkál, a melyben kétségkívül forró költői tüzek lobognak, ha nincsenek is megadva neki a költői kifejezés akkora gazdagság eszközei, hogy mindent teljes értékében tudjon érvényre juttatni, a mi benne van. Erős, meleg családi érzés, a legidősebb testvér kemény kötelességtudása, melylyel árván maradt testvérkéit fölneveli s egy fojtott, ábrándokba

halakuló szerelem, a mely hasztalan ostromolja a kötelesség erős bástyájú várait. E két elem adja meg *Nil* újabb verseinek tartalmát, ezeknek harca vonja be nagyobb részüket melancholikus, borongó színnel, de kedvessé, rokonszenvessé is teszi őket. Ez a melancolia csak olyankor szakad föl, ha a szerelmi vívódás egy pillanatra elhallgat s a költő teljesen átadja magát családi érzésének. Ilyenkor olyan meleg, idillikus képeket rajzol, a melynek vajmi ritkák mai össze-visszatépett hangulatú, diszharmoniókba vesző lelki költészetünkben. A szerelem és a kötelesség belső harcát egyszer-mászor megpróbálja lekötni azzal, hogy versebe foglalja, — de erre gyöngye a hangja s retorikába fül. Sokkal inkább úrrá lesz szerelmén, ha ábrándokba szövi halk szavú vallomásait, visszafojtott könnyei, fájdalmas lemondásai igazakul, emberiekül hatnak. Az a lelki diszpozíció, a melyben él, természetétől magában rejti, kivált nőre nézve, az érzélgés veszedelmét, de *Nil* — ezt örömmel jegyezzük fel — ezt majd mindig ki tudja kerülni. Ez nemcsak izlésének válik becsületére, hanem őszinteségének is beszédes szószólója. S mindez talán ad némi egyenértékűt azért, hogy formái se nem elég eredetiek, se nem elég gazdagok, hogy a finoman érzett érzés néha elnyagolódik, néha ellapul kezében. Ezért mindig szebb az, a mi versei mögött van, mint a mi bennük van s a könyvet elolvasása után azzal a benyomással teszzük le, hogy szerzője jóval különb költő, mint a mekorábbi versei elárulnak.

Magyar ekével. *Hanqay* Sándor tavaly megjelent verses könyvéről, bár jól láttuk hibáit és kiforratlanságait, bizonyos varakozással irtunk, mert bizonyos tehetséget láttunk benne, a melyből kedvező fejlődés mellett lehet még valami. Ép ezért érthető érdeklődéssel lapozgattuk új könyvét, melynek a *Magyar ekével* címet adta, de aztán a kielégítetlenség érzésével tettük le. Első sorban az tűnt fel, hogy a fiatal szerző, a kinek irigylésre méltóan virágzó fiatalágát tanúsítja a kötet élén álló arckép is, nem tud a maga lábára kerülni, folyton ide-oda libeg a különböző hatások közt, mint az elromlott delejtű, a mely egyszer kizozva egyensúlyi helyzetéből, sehogy se tud a neki való irányba visszakerülni. Megtaláljuk benne egész bokrárt azoknak a szólamoknak, a melyeket egy nagy tehetségű költő nyomán hamarosan klisévé merevített az utánpótlók hada. «Csillagó villogó keleti ekével — a magyar ugarra berobogok» — így kezdődik mindjárt második verse s mi elkedvetlenedve látjuk, hogy az a frázis úgy van kölesövé, nem is szólva arról, hogy a ki mélyen akar szántani, az tudja, hogy az ekével nem szokás robogni. Tovább: «soha nem esőkölt esőköknak vágya gyötri a lelket», «Kálvin érez-lelke», — aztán egész versek («Hívnak nyugatra», «A lép halottja», «Keleti

AZ ÚJPESTI KIKÖTŐ.

bánat» stb.), a melyek mind csupa reminiscencia. Kissé furcsa aztán, mikor egyik-másik versében vagy egyik-másik versének egy-egy ezelésében különösen vagy haragosan azok ellen fordul, a kikhez kölcsönökört jár. Igaz és — ez még kirívóbbá teszi reminiscenciáit, hogy egész belső világa egyenest ellentétben áll azokéval, a kiknek hatása alól szabadulni nem tud. De nem is válogat kölcsönzéseiben egy irányból, eszünkbe jut egyik-másik versénél a Szabolcska neve, mások a romantikus szentimentálisoké, — annak a jelöl, hogy a költő olvasmányok túlságos hatással vannak rá, megkötik saját érzéseinek s gondolatainak formáját. Ezen a gyermekbetegségen túl kell magát tennie, ha becsüvéséhez méltóan költő akar lenni. Mert tehetsége iránt még most sem vesztettük el egészen bizalmunkat; olykor friss, lélekbeli törő hangokat is hallunk tőle, a melyek azzal biztatnak, hogy mai tapogatózásából mégis csak ki fog alakulni valami, hogy meg fogja találni a maga egyéniségét s teljesen a maga verseit fogja énekelni.

Ujságírók almanachja. A Budapesti Ujságírók Egyesülete a maga segítő alapja javára pár év óta évenként ad ki almanachot. Az idei 1909-évre szóló almanach, melyet *Szerdahelyi* Sándor szerkesztett s *Zuboly* (Bányai Elemér) állított össze, jóval tartalmasabb és érdekesebb, mint az eddigiek voltak.

Tartalma négy részre oszlik. Az elsőben egy sereg író és tudós — köztük néhány, a kik a mai irodalom legjobb nevei közül valók — ad magvas irodalmi vagy művészeti fejtegetéseket, vagy régiebb időkre való emlékezőseket. A második rész egy sereg mindkét állásponttal való véleménynyilvánítást ad arról, a mi körül épen mostanában újabb irodalmunk egyik legzölösebb kritikai vitája folyt: a legújabb irodalomról, — ez a rész egyik legértékesebb dokumentuma lesz majd valamikor ennek a kontroverziónak. A harmadik rész aztán, mintegy példatárul a másodiknak, a fiatal költői nemzedék majd minden tagjának egy-egy versét közli; a negyedik végül a nemzetköziség mostanában szintén előtérben álló kérdéséről közöl fejtegetéseket a tudomány, irodalom és közélet számos előkelőségének tollából. Ezen a valóban gazdag tartalomtól kívül aztán van egy sereg kép is a könyvben: a benne szereplő írók nagy részének arcképei.

Reform-politika. *Povrsolt* Kálmán adott ki egy kötetet e címmel 30 évi hírlapírói pályájának betöltése alkalmából. Politikai és kulturpolitikai dolgozatok vannak benne alkotmánykérdésekről, mint a felségjog, a parlament reformja, kulturpolitikai és szociálpolitikai dolgokról és reformokról. Ezekben nagy arányú politikai és társadalmi munkaprogram alapvonalait igyekszik megrajzolni, tagadhatatlanul sok érzékkel a mai magyar élet szükségletei iránt.

Döntvénytár. A Franklin-Társulat kiadásában megjelenő Döntvénytár vállalatnak, a mely a felsőbb bíróságok döntvényeit adja gondosan szerkesztett összeállításban a jogász-közönség kezébe, most egyszerre négy új kötetet jelent meg, új alapokra fektetve és tetemesen kibővítve. A büntetőjogi döntvénytár tartalmazó kötetet dr. *Balogh* Jenő, a magánjogi *Gottl* Ágost, a hiteljogi *Fabiny* Ferenc s a közigazgatási dr. *Marschalkó* János szerkesztette.

Akadémiai emlékbeszédek. Abban a sorozatban, melyben az Akadémia az elhunyt tagjai fölött tartott emlékbeszédeket szokta kiadni, három új emlékbeszéd jelent meg. *Bubics* Zsigmond kassai püspökről *Ortray* Tivadár, *Hegedüs* Sándorról *Nagy* Ferenc és *Schmidt* Sándorról, a tudós minneralogsról *Schafarzik* Ferenc tartott emlékbeszédet. Mindegyik emlékbeszéd elején az elhunyt akadémikus arcképe látható.

Új könyvek.

A magyar nép művészete. Írta *Malonyay* Dezső. II. a szekelyföldi, a csángó és a torozkói magyar nép művészete. Budapest. Franklin-Társulat; ára 24 korona.

Nálunk. Versek, írta *Nil*. Budapest, Singer és Wolfner; ára 250 korona.

Magyar ekével Újabb versek. Írta *Hanqay* Sándor. Budapest, Kunossy, Szilágyi és társa; ára 3 korona.

A Budapesti Ujságírók Egyesülete 1909. évi almanachja. A Herczeg Ferenc elnöklelte alatt álló egyesület segítő alapja javára szerkesztett *Szerdahelyi* Sándor. Budapest; ára 12 korona.

CSAVARGÓZÓSOK AZ ÚJPESTI TÉLI KIKÖTŐBEN.

A BUDAPESTI TÉLI KIKÖTŐKBŐL.

A MONITOROK TÉLI KIKÖTŐJE Ó-BUDÁN. — Tréfalokozó tengeresek.

Reform-politika. Irtá Porzolt Kálmán. Budapest. Légrady-Testvérek.

Büntetőjogi Döntvénytár. Szerkeszti dr. Balogh Jenő. Budapest, Franklin-Társulat; ára 5 korona.

Magánjogi Döntvénytár. Szerkeszti Góttl Ágost. Budapest, Franklin-Társulat; ára 5 korona.

Hiteljogi Döntvénytár. Szerkeszti dr. Fabiny Ferencz. Budapest, Franklin-Társulat; ára 5 korona.

Közigazgatási Döntvénytár. Szerkeszti dr. Marschalkó János. Budapest, Franklin-Társulat; ára 5 korona.

Gépészeti évkönyv. 1909. Kiadja a Kazán és Gépűjság Budapestben; ára 4 korona.

EGYVELEG.

* Az elefántok értéke. Még 1835-ben egy indiai elefántot 360 forintot meglehetett venni, most már egy átlag 28 ezer koronába kerül. Mikor Delhi-ben legutóbb a koronázási ünnepélyt tartották, az ott használt 400 elefánt értékét legalább is 12 millió koronára számították.

* A legmagasabb hőmérséklet, amelyen élőlény meglehet, 40-45°. Vannak azonban puhányok, légy-átlak, amelyek 50, 60, sőt 81 fokos vízben is megélnek. Bizonyos infuzóriumokat 70 fokos hőmérsékletre is hozzá lehet szoktatni. A hideget már jobban lehet elviselni. A legnagyobb hideget némely bacillusok viselik el: a pestis bacillusa —

31°, a differitiszé — 60 fokos hidegben is megél. A legszívósabb a tuberkulózis bacillusa, amely egy óra hosszat tud megélni 100 fokos hidegben s csak 160 fokos hidegben pusztul el azonnal.

Uj pénztárca. Csángó Henrik börtönőrmester (Budapest, Múzeum-körút 3.) egy darab borból készített igen csiszoru, tartós és tetszetős pénztárcazt hozott forgalomba. melynek ábrája a hirdetői rovatban látható. Ára 3 korona.

Sztraka-féle Menthol fogszappan a legtekő-letesebb, szakorvosok által ajánlott fogtisztító. Ára 1 K a gyógytárakban.

Hölgyek kincse az új szabadalmazott természetes hajfödőítő «FRAUENLOB», egy rég óhajtott ideális eszköz természetes hajhullámok és chic hajviselet elérésére. A hajnak kárára volt süttővasat feleslegessé teszi. Minden hölgynek kísérletet kell tenni a Frauenlobbal, hogy kiválóságáról meggyőződjék, amely egyúttal a haj kímélésére is szolgál. Minden fodrász üzletben kapható, vagy Rudolf Pohnál, Wien, Valeriestrasse 6. Ugyanott kapható a híres «Darling» hajkötő is.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: HERGOLZ Sándor volt 48-as honvédtiszt, az osztrák és magyar államvasutársaság nyug. uradalmi titkára 81 éves korában Németbognán közsgében. — WIKLER ENDRE nyug. főgimnáziumi igazgató 83 éves korában Budapestben. Az elhunyt, ki végigküzdötte a szabadságharcot, négy évtizeden át tanított a Markó-utcai állami gimnáziumban. — Kisjeszeni és megyefalvi JESZENSZKY LEHEL földbirtokos 87 éves korában a baranyamegyei Csebényen. — Benedéfalvi BENEDEK Lajos 69 éves korában Guraszáda közsgében. — BERGMANN ÁGOSTON nyug. középiskolai igazgató, 65 éves korában Temesváron. — Nagysághi és nemescsóri SAÁGHY GYULA földbirtokos, nyug. győri püspöki jószágkormányzó 69 éves korában Tóvárosban. — VARGA SÁNDOR, a beregszászi állami iskola gondnokának volt elnöke, Beregszászon. — SZABÓ GYULA 32 éves korában Győrött. — REINICHOVSKY VINCZE 87 éves korában Kassán. — BALOGH SÁNDOR királyi tanácsos, az észéki folyamszabályzó hivatal főnöke 60 éves korában Eszéken. — BOLDA ISTVÁN 45 éves korában Budapestben. — FARAGÓ LAJOS pancsovai főgimnáziumi tanár 59 éves korában Pancsován. — LÓCZ

Ignác dr. nyug. kassai főreáliskolai tanár 73 éves korában Nagykárolyban. — Kubinai KUNCZA János 90 éves korában Úvárd közsgében. — STUCHLIK ALajos mérnök, közalapítványi felügyelő 33 éves korában Budapestben. — KRAUSZ EDE gabonaujgató 65 éves korában Budapestben. — Perkupai DARVASSY EDE nyug. pénzügyigazgató, királyi tanácsos, a III. osztályú vaskorona-rend lovagja, 85 éves korában Nagyvárádon. — STASNY PÁL pénzügyi tanácsos, törvényeséki hites tót tolmács, a tót közművelődési egyesület jegyzője, a «Vlast a Svet» szerkesztője, 57 éves korában Budapestben. — BIRTER LAJOS 59 éves korában Sárváron. — LAZIN ENDRE, Kisszokond szatmármegyei közsgéi görög-katolikus plébános, 59 éves korában Budapestben. — UZONI Kovács JÓZSEF gyógyszerész, Alsóféhérmegye törvényhatósági bizottságának és Nagyenyed város képviselőtestületének tagja, 65 éves korában Nagyenyeden. — MADARI KÁROLY 66 éves korában Kolozsváron. — BERVALDSZKY János dr. apát-kanonok, egyházmegyei tanfelügyelő 63 éves korában Szepeshelyen. — ERDELYI Béla magánzó 30 éves korában, Budapestben. — GAMMEL FERENCZ lovag altábornagy, a hadsereg egyik legőregebb tábornoka, 90 éves korában Budapestben. — MIKLÓS Móncz ENDRE dr., korompai vasgyári orvos.

Néhai Sényer János 48-as honvédtiszt özvegye, szül. KRISTOFER TERÉZIA, 85 éves korában Szekszárdon. — ÖZV. MELEGH FERENCZNE, szül. Raitos Mária, 82 éves korában Budapestben. — LAZIN JÁNOSNE, szül. Péterffy S. Aranka, 40 éves korában Budapestben. — BERTA KÁLMÁNNÉ, szül. Tóth Jolán, Mariaradán. — ÖZV. CATRY SZALÉNNÉ, szül. zokoli és illenfalvi Csutor Emma Ludmilla 67 éves korában Budapestben.

Szerkesztői üzenetek.

Koldus-ének. Viharok. Egyikben se tud szépet, érdekesejt mondani, olyat, a mit érdemes volna az olvasók ezrelék elvlastatni.

A napugár szerelme. Iskolai olvasókönyvbe egész jó vers volna, de nekünk mások a szempontjaink és követelményeink.

A költő. Olyan, mint szerzőnek minden verse: épen az irodalmi színvonal határán áll, csak egy lépés kellene, hogy belül jusson rajta. De épen ez a lépés az, a melyet legnehezebb megtenni s nem is teheti más, csak a ki igazi költőnek született.

Tűzek találkozásnak. Inkább csak eltanult, erőszakolt frázisok találkozásnak ebben a versben.

Borús órák. A versnél sokkal érdekesebb az inter-punctiója. Hogy mért használ gondolatjelet és három pontot mindig ott, a hol semmi szükség rá, azt nem értjük.

Diófa alatt. Szórakozásnak jó lehet ilyen verseket írni, de kiadni lapban, ahhoz több hivatottság kellene, hogy legyen bennük.

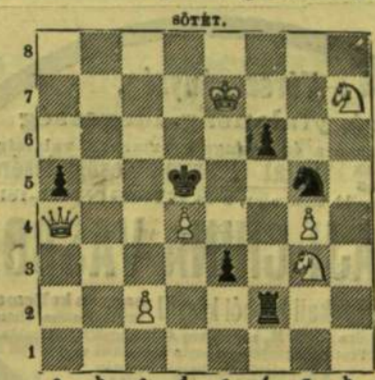
Megcsendült az ajkam. Ábrándok, szép érzések, egy gyöngéd, érzelmes lélek nyilvánulása, csak a művészi erő hiányzik belőlük.

Emlékek. Ifjúság. Álmod. Rövid sorokba szabadt próza, a mely lapos gondolatokat cipel fáradságos erőlködéssel.

Vajda Jánoshoz. Madarak csattognak. Gyarló kis zongemény valamennyi, egy sor, egy rim nincs bennük, a mi frissen, érdekesen csengene.

SAKKJÁTÉK.

2629. számú feladvány Kintzig Róberttől, Győrök.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

2601. számú feladvány Kintzig Róberttől.

- 1. Vh7-d7 ... Kd1-c2
2. Vd7-a4 + matt.
1. ... Kf1-e2
2. Vd7-g4 + matt.
1. ... Hg3 f. sz.
2. Hc4-e3 + matt.
1. ... Fb1-c2
2. Hc4-e3 + matt.

2602. sz. feladv. megfejtése Földes Gyulától, Budapestben.

- Világos Sötét
1. Vh3-c3 ... b4xc3 (a)
2. b3-b4 + matt.
1. ... Fb6xc5
2. Vc3xc5 + matt.

2603. számú feladvány megfejtése Kintzig Róberttől.

- 1. Hc4-d6 ... Kd5x6 (a)
2. Hd4-c6 + matt.
1. ... Bf4xd4
2. c2-c4 + matt.

2604. számú feladvány megfejtése Niels Hoegttől.

- 1. Fd5-a8 Ff1-g2
2. Bb4-b7 F. l. sz.
3. Bb7-g7 stb.
1. ... Ff1-d3
2. g2-g3 + Fd3-e4
3. Bb4-e4 stb.

2605. számú feladvány megfejtése Heathoote G.-től.

- 1. Bc6-d6 ... e7xd6
2. Fc6-d7 stb.
1. ... Hc4xd6
2. Fc6-a4 stb.
1. ... Hc4-e3
2. Hd5-f6 stb.
1. ... Hc4-b2
2. Fc6-c8 stb.
1. ... Hc4-d2
2. Hd5-f6 stb.

KÉPTALÁNY.

A 4-ik számban megjelent képtalány megfejtése: A kezegett gyermek irtózik a túzlól.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Messaline Radium Louisine Taffet és «Henneberg-selyem 1 K 95 f.-től felebb, bérmentes és vámentes. Minta postafordul-tával. Megrendelések bármely nyelven intézendők: 11990 an Seidenfabrikt, Henneberg in Zürich.

Advertisement for 'Salvatorforrás' (Salvator Spring) featuring 'A Bór- és Lithion-tartalmu' (Bor and Lithion content) and 'Húgyhajtó hatás!' (Urinary effect). It mentions 'Küzdő sikerrel használták vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmánál és közsvenynél, a cukorbetegségnél, az emésztési és léleg-zési szervek hurutjainál.'

Advertisement for 'Serravallo CHINA-BOR VASSAL' (Serravallo China-Bor Vassal) as a 'Higiénikus kiállítás 1906. Legmagasabb kit. ún. Erősítőszert győzelmedzők, vörösgyónyelű és lábadozók számára. Zivárgyógyosztó, ideg-erősítő és vérjavító szer.' It lists 'Küldő ír. 3000-nál több orvosi vélemény. J. SERRAVALLO, Trieste, Barcelona.'

Advertisement for 'Vesszőparipa-liliomtejszappan' (Vesszőparipa-lily milk soap) by Bergmann és Társa. It describes it as 'Bergmann és Társa csegtől Dresden és Tetschen E/m. a naponta bérkendő elismerő levelek bizonyossága szerint most és a jövőben is a leg-hatásosabb szappan maradt az összes gyógyszer-panok között, seplő ellen, valamint gyöngye, puha bőr és rózsás arczsin elnyerésére és megtartására. Darabja 80 filléért kapható minden gyógyszerárban és drogeriában, illatszer-és fodrászüzletben.'

Advertisement for 'Kaliforniai Fűgeszörp CALIFIG' (California Sore Throat Syrup CALIFIG) as a 'természetes, kellemes hashajtószert, mely enyhe és mégis biztos hatásánál fogva különösen gyenge természetű embereknek, aszanyok s gyermekeknek bevált. Rendkívül kellemes íze, tiszta, mindig egyenletes elő-állításánál fogva ajánlatos időnkénti és állandó székrekedés, vagy emésztési zava-rok, valamint étvágytalanság esetén, amikor orvosok is ajánlják. Vásárlás-nál ügyeljen a „Califig” védjegyre.'

Advertisement for 'Vegyi tisztítás, ruha-festés, gőzmosás' (Chemical cleaning, laundry dyeing, steam cleaning) by Haltenberger Béla, Kassa.

Advertisement for 'Vásároljon Svájci selymet!' (Buy Swiss silk!) from SCHWEIZER & Co., Luzern U/23. (Svájcz.) It lists various silk fabrics like Messaline, Crepe de chine, Taffetas, etc.

Advertisement for 'No ez mégis csak utálatos állapot!' (Not this is still a hateful condition!) for a cough remedy. It describes symptoms like 'nyakam sebes, a köhögés kínzó és a nyál mégsem akar oldódni; fáj-nak a tagjaim és a köhögés még éjjel sem hagy nyugodni.'

Advertisement for 'Steckenpferd-Liliomtejszappan' (Steckenpferd-lily milk soap) as 'legenyhebb szappan' (the softest soap) and ':: a bőr részére ::' (for the skin).

Hirdetések felvételnek Blockner I. hirdető-irodájában, Budapest, Sütő-u. 6.

Advertisement for 'Ha fáj a feje' (If your head hurts) with 'Beretvás-pastillát' (Beretvás tablets). It says 'mely 10 perc alatt a legmákosabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára 1 korona 20 fillér. — Kapható minden gyógyszerárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesztén. * * * * * Orvosok által ajánlva. — Három dobozánl ingyen postai szállítást.'

MI A PULMOGEN?

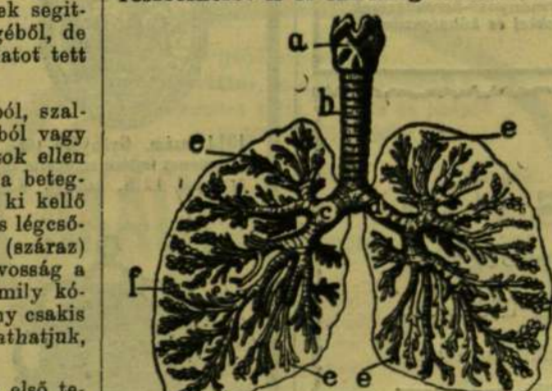
A Pulmogen belégző-készülék és a Pulmogen-gyógyítómod egy orvos találmánya, a ki hosszú ideig asthma-ban és idült légzőszervi hurutban szenvedett. Betegségének megszüntetése érdekében az összes létező gyógyítómodszerekre folyamodott, — eredmény nélkül. Végre sok évi gondos, beható és fáradságos tanulmányozás után feltalálta a Pulmogen-készülékét és Pulmogen-gyógyítómodot, melynek segítségével nemcsak önmagát gyógyította ki kinos betegségéből, de egyszerűsége és szenvedő emberiségnek is nagy szolgálatot tett feltétlenül segítő gyógykezelési módszerével.

Az orvosok jól tudják, hogy abból a sokféle teából, szalmiák- és egyéb ezukorkából, kanalas orvosságból, porból vagy pilulából, melyeket asthma és idült légzőszervi hurutok ellen használnak a beteg, lényegtelenül kevés jut a gyomorból a beteg-ség tényleges helyére és így az orvosság nem fejthet ki kellő gyógyító hatást. Pedig az idült (chronikus) orr-, gége- és légcső-hurut, valamint a bronchialis asthma és az ideges (száraz) asthma csakis így kezelhetők eredményesen, ha az orvosság a megbetegedett részekkel direkt érintkezésbe jut. De bármily kóros-eltározás legyen is a légutakban, kielégítő eredmény csakis olyképen érhető el, ha a gyógyszerket a légutakba juttathatjuk, tehát oda, ahol a betegség fészkel.

- 1. Az orr.
2. Szájüre.
3. Felső orr-kagyló.
4-5. Középső orr-kagyló.
6. Alsó orr-kagyló.
7. Iksont.
8. Az Eustach-kiirt nyílás.
9. Knn. szájpad.
10. Nyelvsap.
11. Légy szájpad.
12. Mellső száj-pad.
13. Mandola.
14. Nyel.
15. Gége.
16. Gégédől.
17. Csoplyák.
18. Bárszín.
19. Garat.

fejlebb a garatig juthatnak el; tehát már a felsőbb légutakban lecsapódnak és köhögés által újra eltávolítatnak onnan, vagyis: a meleg kiköpi azokat. Ezt igen sok tekintélyes orvos, többek között Steyer és Fournier, minden kétséget kizáró alapoassággal már régen bebizonyította.

Pedig az asthma és légzőszervi idült hurutok gyógykezelésénél az a legegyszerűbb, de egyben legfontosabb követelmény, hogy az orvosság nemcsak a felsőbb légutakba, hanem a gégebe, légcsőbe, hörgőkbe, sőt még a tüdőhólyagokkába, vagyis a mélyebb légutakba is eljusson. És éppen ez az, amit a Pulmogen-belégzéssel határozottan el lehet érni, azon egyszerű okból, mert a Pulmogen-készülék segítségével szemmel látható, füstszóró, száraz és hideg gázt alakítunk — tehát légemű állapotban — jut el az orvosság a légutak legrejtettebb és legfontosabb részecskéibe is és emellett közvetlenül fejtheti ki gyógyító hatását.

Ez azonban nem oly egyszerű dolog, a mint azt első te-kintetre hinni véljük. Számtalan akadály állja útját annak, hogy a gyógyszer a mélyebb légutakba juthasson. Ennek eléréséért szem-pontjából két módszer volt használatos. Vagy hideg oldatban levő gyógyszerket, vagy pedig forró vízgőz közé kevert orvosságokat lé-legesztettek be a beteg-gel. E két különböző el-járással egyik sem vezetett a kívánt ered-ményre, mert úgy a hideg vízszeppek (bár-mily finomul legyenek is elporlasztva), mint a vízgőzszeppek — a bennük levő orvossá-gokkal együtt — leg-feljebb a garatig juthatnak el; tehát már a felsőbb légutakban lecsapódnak és köhögés által újra eltávolítatnak onnan, vagyis: a meleg kiköpi azokat. Ezt igen sok tekintélyes orvos, többek között Steyer és Fournier, minden kétséget kizáró alapoassággal már régen bebizonyította.

Ezt számos tekintélyes orvos klinikákon végzett kísérletei által, meggyőzően bizonyította. De e mellett bizonyíték sok szék Pulmogen-kezeléssel meggyógyult beteg is. A Pulmogen-nek tökéletes használhatósága mellett az az előnye is megvan, hogy a kezelése a lehető legegyszerűbb. Nem kell hozzá sem porlasztó-készülék (spray), sem fáradságos és veszélyes vízfóralás, mert a készülék 2-3 perc alatt megtölthető és megtöltve 24-36 óráig az zavartalanul működik. Sőt olyan előnye is van, mely egyaránt kedvelté teszi azt minden beteg ember előtt, t. i. a Pulmogen-belégzésnél betegségek kezelése nincsen helyhez kötve, miután a megtöltött és használatra kész Pulmogen-t egy erre a célra szolgáló kis dobozban zsebre téve, minden utjára magával viheti.

Valóban nem csoda, ha az asthma és idült (chronikus) hurutoktól agyonkínzott beteg, a ki kétségbeesett helyzetében mindenféle létező gyógyítási módot, — még pedig a legtöbb esetben eredmény nélkül megpróbált, — elveszti bizalmát; ha azonban a Pulmogen-belégzést csak egyetlenegyszer is alkalmazza, akkor egész életében örömmel fog vissza-emlékezni arra a napra, a mikor azt megismerte, éppen úgy, mint azon orvos, a ki a Pulmogen gyógy-kezelést feltalálta és éppén úgy, mint az a sok száz beteg, a ki már a Pulmogen-kezelés meggyógyította.

Advertisement for 'Pulmogen BELÉGZÉS' (Pulmogen Inhalation) showing a man using the device. It includes text: 'Orvosilag ajánlott kiválóan hasznos gyógyító-módszer asthma- és légzőszervi idült (chronikus) hurutja ellen. A készülék használatra készen zsebben hordható. Használati utasítás mellékelve van. Ára: 6.- kor. teljesen felszerelve.'

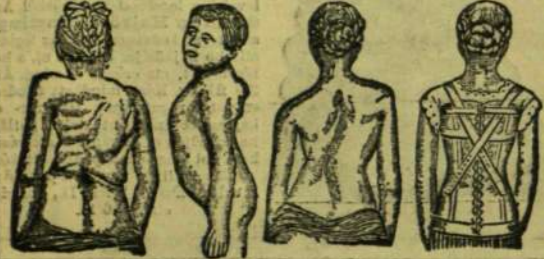
Kapható gyógyszerárakban, drogeriákban és szaküzletben. A hol esetleg nem kapható, tessék a szokásúdió útirakhoz fordulni. Cím: Pulmogen-vállalat Budapest, VII., Dohány-utca 7. Prospektust díjtalanul küldünk.

MÜHLE KERTÉSZETI TELEPE. TEMESVÁR

Árjegyzék ingyen.

Anyák, óvjátok gyermekeltekét a hálgérinczelgörbültéstől!!

Nincs többé elgörbült test!

Ha az én utól nem ért, a legismertebb orvosok által ajánlott Orthopéd-támasztó fűzőmet használja. Messem könyvnyíró és higiénikus! Vattázás nélküli előfűző az egész elgörbültést. Ferdén növekedő hajlandó iskolás gyermekeknek nélkülözhetetlen mentő- és óvőeszköz! 30 éve fennálló testgyógyászati mintázatomban a legkérdésesebb technikai kivitelben és mérsékelt árak mellett készítek, továbbá: egyenesítők, járókésztűk, mullabak és műkezek, cs. és kir. szab. KELETI-féle sörvkötők, kaskötők.

Uj! Gummi-görcsérharisnyák varrat nélkül, valamint a betegpótláshoz szükséges eszközök. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

KELETI J. orvos-sebészeti műszerek és gummiárak-gyára Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17. szám.

Akar-e szép lenni?

Akkor ne használjon más, mint a legjobbnak általában elismert

Rogátsy-féle magyar pipere-boraxot, amelyből rozsas, fűde, selymes arzobort nyer, eltünteti a ráncokat, szeplőt, májfoltot, pattanásokat, stb.

Nyaralásnál a legkeményebb talajvizet is megpuhítja. Kiváló házi- és utcai tisztító, szennyvíz-elvezető, szűrés és szűrés ellen. A fogak fehéritése és épen tartása tekintetében bámulatos hatással bír. Mint univerzális házi- és utcai tisztító, szennyvíz-elvezető, szűrés és szűrés ellen. A fogak fehéritése és épen tartása tekintetében bámulatos hatással bír. Mint univerzális házi- és utcai tisztító, szennyvíz-elvezető, szűrés és szűrés ellen.

Egy doboz ára 30 és 75 fillér. Rogátsy-féle borax-öröm 1 K, borax-szappan 80 f. borax-pouder 1 K 20 f., borax-fogkrém 50 fillér.

ROGÁTSY KÁLMÁN drogériája, Budapest, VII., ker., Rákóczi-út 10. szám.

Vagyongyűjtésre, tőkebefektetésre, ajándékozásra

legalkalmasabb minden bankszakember véleménye szerint a

Konvert. jelzálog sorsjegyek

mert ezen sorsjegyeknek évenként hat huzásuk van, mert ezen sorsjegyek még 52 évig játszanak, mert ezen sorsjegyek főnyereménye

egy millió korona, a melléknyereményei pedig:

500,000, 300,000, 200,000, 100,000 K stb.

mert minden sorsjegy okvetlen nyer, sőt minden sorsjegy többször is nyerhet; akár évenként mind a hat huzáson is, mert a legkisebb nyeremény, melyet minden sorsjegynek nyernie kell, 140 korona, azonkívül egy kb. 30 korona értékű nyereményjegy.

Egy darab sorsjegy ára 127.- K Előlegül küldendő 10.- K

A főnyeremény elosztása: 117.- K a vevő tevése szerint (de legalább évenként 10 kor. által) törleszhető. A hátralékos tartozás után, melyet a törlesztések csökkentenek, 6 1/2 % kamat fizetendő. Az előleg beküldése után a megrendelő azonnal megkapja a sorsjegy számával ellátott leadványt, melyet bírni

és a folyó hó 25-iki huzáson már részt vesz és a sorsjegyre eső nyeremény kizárólag ő illeti meg. — Minden huzás után azonnal kiűldünk sorsolási értesítőt.

Sziklay Géza és Társa bank- és váltóüzlete Budapest, VIII. kerület, Baross-tér 3/V. szám. (Saját házában. József főherceg-szálló.)

Páratlan és csodás hatású arczszépitő és finomító a Földes-féle

Margit-crème

főúri körökben használt készítmény. Zsíraltan, ártalmatlan, rögtön szépít. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás tégelyekben. Margit-szappan 70 f., Margit-pouder 1 K 20 f. három színben kapható. Tessék a záróvédjegyre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kiténő hatásáért felelősséget vállal a készítő

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Párisi világhírlás Grand Prix 1900.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

mosóvíz lovak számára Szóvédjegy, ezimke és csomagolás védve.

Egy üveg ára 2 K 80 f.

40 év óta az udvari- és versenystáblókban van használatban nagyobb strapáknál elő- és utócsóvíznél, inak merevségénél, stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat

Kwizda-féle Restitutions-fluid csak a mellékelt védjeggyel valódi. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve Főraktár: Türek József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12 és Andrássy-út 26.

BLÜZKÜLÖNLEGESSÉGEK COSZTÜMÖK ALJAK PONGYOLÁK FALUDI LÁSZLÓ

BUDAPEST ANDRÁSSY UT. 48. DIVATLAP INGYEN

Természetes forró-meleg kénes forrástó a Thermál-szálloda földszintjén, iszapborogatások, kő- és kádfürdők a Nagyszállóda földszintjén. Gondos penzió. A téli fürdővadásra vonatkozó felvilágosítás végeztet forduljon a budai Szent-Lukácsfürdő igazgatóságához.

WINDISCH-GRAETZ

HERCEG

teka-hegyaljai borpincézete Sárospatakon. Eredeti töltésű palackozott

TOKAJI BOROK

a hercegi jószágkormányzás saját kezelésében. Kivonat a nagy árjegyzékből:

Table with wine prices: 1904 Tokaji szamorodni, 1901, 1906, 1989, 1880, 1885, 1880. Arak 05 literes palackban: kiváló finom, kővér edeses, kitünő évjárat, kiváló különlegesség.

Tokaji aszu- és természetes gyógyborok: 1904 Tokaji aszu 4-puttonyos, 1901, 1889, 1874. Széküdes a sárospataki várpincéből, bármely posta- vagy vasúti állomásra bérmentve. A megrendelt borok vételére, ha előre be nem küldött, utánvételeztek. Egy 5 kg-os postakösz 5 filléres palackot tartalmaz.

Megrendelések címzendők: Herceg Windisch-Graetz Lajos központi irodája Budapest, IX., Lónyay-utca 14. TELEFON-INTERURBAN 108-65.

HARISNYAHÁZ!

KARDOS és STEINER VI., Andrássy-út 50. (Kötelem). Harisnyák, keztük, trikók, árak, övek, színházi és sport különlegességei cikkek.

Szénásy, Hoffmann és Tsa

selyemáruháza, IV., BÉCSI-UTCZA 4. SZ.

jelent, hogy a farsangi ujdonságok megérkeztek. Duplaszélű creppe meteor, Duplaszélű cachimire de soie, creppe charmeuse, chineé voile, reczés cachimir, Voile de soie chine brillante, bordűrrel stb. stb.

A farsangi vásár keretében csipke-ruhákból, himzett japán-selyem-ruhákból, himzett francia batist-ruhákból, arany, ezüst és fekete állíter-ruhákból

NAGY OCCASIÓT

rendezünk, mely alkalommal az itt felsorolt, ugyszintén fehér és fekete csipkeelmék melyen leszállított árban kerülnek eladásra. — Továbbá:

Table with clothing items and prices: Louisienne souple minden színben -95 kr., Taftote brillante minden színben -110, Fehér bál mészaline -95, Duplaszélű pettyes gaze-ruhára -95, 60 széles juponnais minden színben -95, 120 széles kínai selyem-creppe, bál ruhára -290.

Foj- és váll-echarpeok 2-2 1/2 méter hosszúságban, voile de soieből 1 frittól kezdve. Fekete taftották: 75, 85, 95, 1.25, 1.35, 1.45 és feljebb.

Az összes arany, ezüst, ivoir és fekete applicatiókat kiárusítjuk.

Szénásy, Hoffmann és Tsa selyemáruháza CSAKIS: IV., Bécsi-utca 4. szám.

Minták vidékre ingyen és bérmentve.

VASÁRNAPI UJSÁG

9. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, FEBRUÁR 28.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona. A 'Világkronika'-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldij is esatolandó.

FALUSI DÉLUTÁNOK.

MEGBOLDOGULT báró Kemény János (a Zsigmond öcsese) váltig szerette hangoztatni a klubban és az országközi folyosón, hogy csak öt tökéletes dolog van a világon: az angol parlamentarizmus, a milói Venus, a sakk, a pápaság és a zsidós kalabriász. A többi minden el van imitt-amott hibázva, csak ez az öt örökkévaló.

No, ugyan nem volt igaza, mert rövid néhány éve, hogy meghalt, s immár vége van a töké-

letességek közül éppen annak, a melyet ő mégis titokban valamennyi fölé helyezett: a zsidós kalabriász.

Az új politikai áramlatok megölték a zsidós kalabriászt. Igen, a politikai áramlatok, mert ez a két kedvező nemzeti foglalkozás bizonyos összefüggésben van egymással. S ha legalább külön csinálnák az emberek, hogy addig ne kartyáznának, a míg politizálnak, vagy addig ne politizálnának, míg kartyáznak (a hogy Podmaniczky is kontemplálta, ki válságos napokon ráförmedt a politizáló képvisel-

lőkre a klubban: «menjtek körlek-kartyázn!»). Oh, nem bizony. A világért se tudnak megvalni egyiktől sem, kartyázás közben is politizálnak s a politikában is kartyáznak a magyarok, — még pedig nem egyszer hazárd módon.

Innen van az, hogy a divatos kartyajáték rendszerint kifejezi politikai hangulatukat és vice-versa. A Bach-rendszer alatt a jámbor preferáns dominált, vagy a esendes pikét, a provizorium alatt a konzervatív tarokk (Paszkievics és Klopiczky), Deák idejében a ferb-

FALUSI DÉLUTÁNOK. — Márton Ferenc rajza.